

ДНЕВНИКЪТЪ

(СТЕНОГРАФИЧЕСКИ)

НА

VI ОБИКНОВЕННО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

(ПЪРВА РЕДОВНА СЕССИЯ).

XVI заседание, сръда, 14 Ноемврий 1890 година.

(Отворено въ 1½ часа слѣдъ пладнѣ подѣ прѣдсѣдателството на подпрѣдсѣдателя г-на Д. Петкова).

Прѣдсѣд. (Звъни). Засѣданieto се отвара. Г-нъ секретарь ще прочете списъка на г-да прѣдставителитѣ, за да се види, кой присѣтствува и кой отежтествува въ днешното засѣдание.

Секр. З. Градинаровъ: (Чете списъка). Отежтествуватъ: Я. Русселиевъ, Ст. Явашчиевъ, Янко Урумовъ, Г. Наиденовъ, Д-ръ Михаловъ, Хр. Стефановъ, И. Богдановъ, Хр. П. Никифоровъ, Д. Пашковъ. Ат. Самоковлиевъ, Ст. Кьойбашиевъ, Хр. Астарджиевъ, Д. Атанасовъ, Ц. Марковъ, Ст. Симеоновъ, Хр. Ивановъ, П. Тодоровъ, К. Станчовъ, Османъ Бей, П. Юрдановъ, Н. Странски, Н. Михайловски, Хр. Дюкмеджиевъ, Б. Паназооглу, Даскалъ Ст. Черневъ, Д. П. Сивковъ, Ив. Саллабамовъ, Г. Караколевъ, Ат. Митовъ, Ф. Щърбановъ, Манчо Маневъ, К. Стойловъ, Н. Стойменовъ, Г. Пеневъ, М. Каралеевъ, Ив. Халачевъ, Ж. Момчовъ, Д. Гръковъ, П. Русевъ, Ив. Митовъ и Ст. Поповъ.

Прѣдсѣд. Отъ цѣлото число прѣдставители отежтествуватъ 41 души. Има, значи, законното число прѣдставители, за да се пристъпни къмъ разглежданието на положениѣта на дневенъ редъ въпроси.

На дневенъ редъ сж слѣдующитѣ въпроси:

I. Докладъ на разни комисии;

II. Подвеждане подѣ кльтва ония отъ г-да прѣдставителитѣ, които не сж се закльли;

III. Докладъ на прошетарната комисия, и

IV. Разни съобщения.

Прѣди, обаче, да се почне разглежданието на положениѣта на дневенъ редъ въпроси, Секретарьтъ г-нъ Калчевъ, ще прочете съкратеный протоколъ отъ миналото засѣдание.

Секр. Ст. Калчевъ: (Чете съкратеный протоколъ отъ XV засѣдание).

Прѣдсѣд. Има ли нѣкой отъ г-да прѣдставителитѣ да направи бълѣжка върху прочетеный протоколъ? (Никой не иска думата). Слѣдователно протокола се приема за точенъ.

Слѣдъ това на дневенъ редъ иде подвеждане подѣ кльтва ония отъ г-да народнитѣ прѣдставители, които не сж се кльли. Моля да се повика свѣщенника.

Моля ония г-да прѣдставители, които не сж се кльли, да пристъпятъ на прѣдъ. (Пристъпятъ и се закльватъ 6 души прѣдставители).

Слѣдъ това иде докладъ на разни комисии.

Моля г-да докладчицитѣ, ако има нѣщо готово, да докладватъ.

Г-нъ докладчика на комисията по М-рството на Правосѣдието има думата.

Докл. И. Титоровъ: (Чете):

Докладъ до VI-то Обикновенно Нар. Събрание

(отъ комисията по Министерството на Правосѣдието).

Г-да прѣдставители!

Избраната отъ васъ комисия по Министерството на Правосѣдието разгледа „Закона за митата отъ имотитѣ, които прѣмиславатъ отъ едно лице къмъ друго по безвъзмезденъ начинъ“ и го прие съ слѣдующитѣ измѣнения:

Заглавието на въпросния законъ се прие въ слѣдующата съкратена форма:

„ЗАКОНЪ

за митата отъ имоти придобивани по безвъзмезденъ начинъ.“

Това така измѣнено заглавие отговори на смисълта на заглавието отъ законопроекта, както и на онѣзи распоряждания, които съдържа самия законъ.

§§-итѣ, които сж поставени въ началото на четиритѣхъ глави, сж заличени и първата глава си остава така:

„I. Общи положения.“

Чл. 1 е приетъ безъ измѣнение.

Чл. 2 е приетъ съ слѣдующитѣ измѣнения:

„Освобождаватъ се отъ мито:

- 1) Имотитѣ, стойността на които не надминава 100 л., и
- 2) Имотитѣ, които постъпватъ въ полза на държавата, на благотворителни, учени или учебни учреждения, на черкви, манастири, джамии и синагоги.“

Третата алинея на този членъ се отхвърли.

Мотивитѣ, отъ които се е ржководила комиссията, за да измѣни и прѣредактира въ такава форма този членъ, сж слѣдующитѣ:

Понеже онѣзи имоти, които постъпватъ въ полза на черкови и манастири, се освобождаватъ отъ мито по настоящия законъ, то справедливо е, щото и имотитѣ, които постъпватъ въ полза на джамии и синагоги, да бждатъ освободени отъ сжитѣ мита.

Третата алинея отъ въпросни членъ се отхвърли понеже комиссията отхвърли и първата алинея отъ слѣдующия чл. 3 и защото съ отхвърлянието на първата алинея отъ чл. 3 нѣма да се взима никакво мито отъ имотитѣ, които прѣминаватъ къмъ най-близкитѣ наследници, а именно: отъ единъ съпругъ къмъ други, къмъ роднитѣ въ правата нисходяща линия, къмъ родителитѣ, къмъ осиновенитѣ и къмъ узаконенитѣ и незаконнороденитѣ дѣца, то когато имотитѣ се наследдватъ отъ по-далѣчни роднини и отъ чужди лица, тѣ трѣбва да подлѣжатъ на мито и тогава, когато състоятъ отъ домашна движимостъ, която не принася никакъвъ приходъ и не съставя прѣдмѣтъ на търговия или занаятъ за лицето, което е оставило наследството.

Чл. 3 се прие съ слѣдующата редакция:

„Мито се взема:

- 1) Отъ имотитѣ, които прѣминаватъ къмъ братията и сестритѣ, както роднитѣ, тѣй и еднокръвнитѣ и едноутробнитѣ, къмъ дѣцата на умрѣлитѣ братия и сестри, къмъ роднитѣ въ правата въсходяща линия, съ исключение на родителитѣ — въ размѣръ *три на стотѣхъ*;

- 2) Къмъ другитѣ роднини отъ сѣребърна линия до шеста степенъ включително — въ размѣръ *шестъ на стотѣхъ*; и

- 3) Въ всичкитѣ други случаи, т. е. когато имотитѣ прѣминаватъ къмъ роднитѣ отъ сѣребърна линия отъ седма степенъ на горѣ и къмъ чужди лица — въ размѣръ *десетъ на стотѣхъ*.

Мотивитѣ, отъ които се е ржководила комиссията, за да измѣни по такъвъ начинъ този членъ, сж слѣдующитѣ:

Първата алинея отъ законопроекта, която облагаше съ мито имотитѣ, които прѣминаватъ къмъ най-близкитѣ наследници, а именно: отъ единъ съпругъ къмъ другъ, къмъ роднитѣ въ правата нисходяща линия и къмъ родителитѣ, се отхвърли, защото подобно мито е несправедливо, понеже ще се плаща отъ лица, които въ по-много случаи сж участвували въ придобиванието на тѣзи имоти и най-главното, че имотитѣ не се отчуждаватъ, а оставатъ въ сжитата семейна община.

2-та алинея отъ законопроекта, която става 1-ва алинея на закона и която говори за имотитѣ, които прѣминаватъ къмъ братията и сестритѣ, къмъ тѣхнитѣ прѣдставители и къмъ дѣдото и бабата, относително размѣра на митото, комиссията го намали отъ четири на три на стотѣхъ. Това намаление комиссията направи, като прие съображението, че когато имота прѣминава къмъ по-близки наследници — митото да бжде по-малко.

Наконецъ, въ 4-та алинея на законопроекта, която става 3-та алинея на закона и която прѣдвижда случая, когато имотитѣ прѣминаватъ къмъ далѣчни роднини и къмъ чужди лица, размѣра се повиши отъ осемъ на десетъ на стотѣхъ. Това повишение комиссията направи, водима отъ приетото отъ нея съображение, че когато имота прѣминава къмъ далѣчни роднини и къмъ чужди лица — митото трѣбва да бжде по-голямо.

Чл. 4 се прие съ слѣдующата нова редакция:

„Когато имота прѣмине върху двѣ лица, така щото едното получава голата собственостъ, а другото пожизненното ползуване, то гълний размѣръ на слѣдуемото мито се плаща: $\frac{1}{4}$ отъ първото лице и $\frac{3}{4}$ отъ послѣдното.“

Комиссията, за да измѣни този членъ относително размѣра на митото, се е ржководила отъ съображението, че лицето, което приема голата собственостъ, не приема друго нищо освѣнъ едно право, което има да се осъществи много по-късно, едно право почти номинално, и, слѣдователно, трѣбва да плати по-малъкъ размѣръ; а лицето, което приема пожизненното ползуване, като приема едно право, което тутакси почнува да упражнява и да се ползува отъ него, справедливо е да плати по-голямъ размѣръ отъ въпросното мито, и за това комиссията опрѣдѣли, щото отъ казаното мито $\frac{1}{4}$ да плати първото лице, лицето което придобива голата собственостъ, а $\frac{3}{4}$ да плати другото лице, сирѣчь лицето, което придобива пожизненното ползуване.

Прѣдъ видъ на измѣненята, направени въ чл. 3 и за по-ясното разумѣвание смисълта на чл. 5 отъ законопроекта, комиссията го прѣредактира въ слѣдующата форма:

„Чл. 5. Митото, опрѣдѣлено въ чл. 3, се взема на половина, когато наследникътъ е на възраст по-голяма отъ шестдесетъ години.“

Членове 6 и 7 се приеха безъ измѣнение.

Чл. 8 се прие съ слѣдующитѣ измѣнения:

Алинеитѣ: 1, 2, 3 и 4 се приеха безъ измѣнение; 6-та алинея се прие безъ измѣнение като 5-та алинея; А 5-та алинея се прие за 6 и то само съ слѣдующото съдържание:

„6) дълговетъ по мѣнителници, записи на заповѣдъ и други обязательства на лицето, което е оставило наслѣдството.“

Втората половина на сжщата алинея, която говорѣше за обязательствата, които не сж потвърдени или извършени по установения редъ и по които не се изключаваха дълговетъ къмъ лицата, които сж наслѣдници, се отхвърли отъ комиссията. Тъзи втора половина отъ 6-та алинея се отхвърли по слѣдующитѣ сжображения:

Всичкитѣ 'обязательства, останали отъ лицето, което е оставило наслѣдството, било къмъ частни лица, било къмъ нѣкои отъ самитѣ наслѣдници, справедливо е да се взематъ въ внимание, безъ изключение, защото тѣзи обязательства се взиматъ въ внимание и отъ самитѣ сждилища, когато рѣшаватъ граждански дѣла и то въ силата на закона за Гражданското Сждопроизводство. Въ числото на тѣзи обязательства, или доказателства, трѣбва да влизатъ не само дълговетъ съ ипотека, съ менителници, съ записи на заповѣдъ, съ търговскитѣ книги (дефтери), но още и онѣзи дългове, които биха подкрѣпени съ домашни записи и съ частнитѣ книги (дефтери) на лицето, което е оставило наслѣдството.

Чл. 9 се прие безъ измѣнение.

Чл. 10 се прие, за по-голъма яснотъ, съ прибавление къмъ края му на думитѣ: „отъ държавното съкровище“ и сегашната му редакция е слѣдующата:

„Чл. 10. Когато, слѣдъ заплащане митото, наслѣдственннй имотъ се присѣди не на онова лице, което е внесло слѣдующото отъ него мито, или пъкъ когато бжджтъ признати за наслѣдници на наслѣдствения имотъ и други лица, то въ първий случай заплатената сума, а въ вторий излишно заплатената, се повръца отъ държавното съкровище по принадлежностъ.“

Къмъ сжщия чл. 10 се прибави и слѣдующата нова алинея:

„Държавното съкровище е длъжно да повърне митото на основание рѣшението, съ което имота е присѣденъ на друго лице или сж припознати и други наслѣдници.“

Тъзи нова алинея се прие отъ комиссията, за да бжде ясно и неоспоримо, че лицето, на което трѣбва да се повърне митото, не е длъжно да иска повръщаннето на това мито чрѣзъ сжджтъ съ особенъ искъ; но щомъ като прѣдстави рѣшението, съ което имота е присѣденъ на друго лице, или че наслѣдниците сж други, тутакси да му се повърне платеното мито, на основание споменатото сждебно рѣшение.

Чл. 11 е приетъ съ прибавление думитѣ: „на надлъжния окръженъ управителъ“, за да бжде ясно, че просбитѣ за повръщанне неправилно заплатеното мито ще се подаватъ на окръжния управителъ. Освѣнъ това думата: „постановление“ въ сжщия членъ е замѣнена съ думата: „рѣшение“.

Чл. 12 се отхвърли съвършено, защото случая, за който се говори въ този членъ, е прѣдвиденъ въ прѣдидущия членъ 8.

Чл. 13 отъ законопроекта, който става чл. 12 на закона, се прие съ допълнение въ слѣдующата редакция:

„Не се взима мито отъ обикновеннитѣ подарѣци, които се правятъ по случай на бракъ и при други обичаи. Въ това число обаче не влиза подаряването на недвижими имоти или капиталъ, суммата на който надминува 500 лева.“

Това измѣнение се направи отъ комиссията, за да се освобождаватъ отъ мито онѣзи подарени капитали, които не надминаватъ суммата отъ 500 лева. А за недвижимитѣ имоти си остава распореджанието на пунктъ 1 отъ чл. 2 на закона и ще се освобождаватъ онѣзи подарени недвижими имоти, стойността на които не надминува 100 лева.

Чл. 14 отъ законопроекта, който става чл. 13 отъ закона, се прие безъ измѣнение.

Слѣдъ този членъ се прие слѣдующата нова глава:

IV. Особенни распореджания.

Чл. 15 отъ законопроекта, който става чл. 14 на закона, се прие съ допълнения и измѣнения въ слѣдующата форма:

„Всѣко лице, което получава имотъ, по прѣдвиденитѣ въ чл. 1 отъ настоящия законъ способности, е длъжно да заяви на надлъжното общинско управление за получването на имота, въ течение на шестъ мѣсеца отъ деня на приеманнето му по установения за това отъ закона за наслѣдството рѣдъ“.

„За пропушаннето на този срокъ или за укривание имотъ, отъ който се взима мито, виновний се глобява по десетъ на сто отъ укритото мито“.

Първото допълнение, което се направи на този членъ, че заявленията трѣбва да се подаватъ до надлъжното общинско управление, е да бжде опрѣдѣлено въ самия законъ учреждението, къмъ което ще се правятъ подобни заявления.

Второто допълнение е, да бжде ясно, че шестѣтъхъ мѣсеци почнуватъ да текжтъ отъ деня на приеманнето на имота, по установения за това отъ закона за наслѣдството редъ.

Наконецъ, измѣнението на глобата отъ единъ на сто отъ укритото мито, на десетъ на стотѣхъ отъ това мито, се прие, защото прѣдвидената въ законопроекта глоба бѣше толкова малка, щото не съставяше едно, въ пълната смисль на думата, наказание.

„§ IV. *Заключителни постановления*“ се исхвърли, защото всички слѣдующи распореджания подпадатъ подъ приетата нова глава: „IV. *Особенни распореджания*.“

Чл. 16. отъ законопроекта, който става чл. 15 на закона, се прие съ единственното измѣнение, че давността, за възбужданнето на дѣла по настоящия законъ, да бжде ограничена въ мѣсто съ *пет*-годишна, само съ *двѣ*-годишна давностъ. Това намаление на давността, се прие, защото прѣдвидената въ законопроекта давностъ бѣше твърдѣ дълга.

Чл. 17 отъ законопроекта се отхвърли, като се остави щото относително до книжата, които ще се подаватъ по на стоиция законъ, да се облещатъ съ гербови марки, споредъ предписанията на закона за гербовия сборъ.

Слѣдъ това се прие слѣдующия новъ 16 членъ:

„Спороветѣ, възникнали по изпълнението на настоящия законъ, се разрѣшаватъ отъ надлъжнитѣ сждилища.“

Този новъ членъ се прие отъ комиссията, която съ приемането му се е ръководила отъ съображението, че въска прѣпирня, която би се явила по изпълнението на настоящия законъ, да бжде прѣдмѣтъ на разглеждане по сждебенъ; а не по административенъ, редъ, както прѣдвиджаше законопроектъ въ 18-й си членъ.

Чл. 18 на законопроектъ, който става чл. 17 на закона, се прие съ измѣнения въ слѣдующата редакция:

„Редътъ за събиране митото, установено отъ настоящия законъ, ще се опрѣдѣли съ особенъ правилникъ, изработенъ отъ Министра на Финансите, въ съгласие съ Министра на Правосъдието.“

Този членъ се измѣни въ смисълъ, че само за редътъ на събирането на митото ще се изработи особенъ правилникъ и, най-главно, за да бжде въ хармония съ прѣдидущия чл. 16.

Чл. 19 на законопроектъ, който става чл. 18 на закона, се прие безъ измѣнение.

Комиссията, като прѣдлага този законъ на разискване отъ Народното Събрание, моли г-да народнитѣ прѣдставители да го приематъ съ опѣзи измѣнения и допълнения, които му се направиха отъ нея.

София, 6 Ноември 1890 година.

Докладчикъ на комиссията:

народенъ прѣдставитель: И. Титоровъ.“

„ЗАКОНЪ

за митата отъ имоти, придобивани по безвъзмезденъ начинъ.“

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой да говори върху заглавието на тоя законъ? (Никой не иска думата.) Понеже никой не иска думата, ще дамъ на вотирание. Който не приема заглавието, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. И. Титоровъ: (Чете):

„I. Общи положения.

Чл. 1. Отъ имоти, които прѣминаватъ отъ едно лице къмъ друго, както по наслѣдство, тѣй и по дарение или другъ безвъзмезденъ начинъ, се взима мито на основание на изложенитѣ по-долу правила.“

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой отъ г-да прѣдставителитѣ да говори върху чл. 1? (Никой не иска думата.) Понеже никой не иска думата, ще дамъ на вотирание. Който не приема чл. 1, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. И. Титоровъ: (Чете):

„Чл. 2. Освобождаватъ се отъ мито:

1) имотитѣ, стойността на които не надминава сто лева; и
2) имотитѣ, които постживатъ въ полза на държавата, на благотворителни, учени или учебни учреждения, на черкови, манастири, джамии и синагоги.“

Въ този членъ, г-да прѣдставители, както виждате отъ доклада, комиссията е направила допълнение къмъ втората

алинея, а третата алинея отъ тоя членъ е отмѣнила съвършено. Въ втората алинея е направено слѣдующето допълнение: да се освобождаватъ отъ мито ония имоти, които прѣминаватъ още къмъ джамии и синагоги. Това нѣщо, комиссията направи, като мислѣше, че е справедливо, когато се освобождаватъ отъ мито учебнитѣ учреждения, черквитѣ и пр., да се освобождаватъ още и джамиятѣ и синагогитѣ.

Третата алинея, която говорѣше, че „домашната движимостъ, освѣнъ капиталитѣ, която не принася никакъвъ приходъ и не съставя прѣдмѣтъ на търговия или занаятъ за лицето, което е оставило наслѣдството,“ се освобождава, понеже комиссията освободи прѣмитѣ наслѣдници, сирѣчь синоветѣ и унцитѣ по нисходяща линия, бащата и майката по въсходяща линия, сжщо и сыруга и незаконно-роденитѣ и осиновенитѣ дѣца, комиссията намѣри, че тѣзи трета алинея трѣбва да се махне, защото, щомъ имотътъ минава къмъ по-далѣчни роднини, взима се мито и отъ домашната недвижимостъ, която не съставлява занаятъ за лицето, което е оставило наслѣдството. За това комиссията моли, да се приеме прѣдложението ѝ.

М-ръ Д. Тончевъ: Г-да прѣдставители! Отъ доклада, който имахъ честта да ви прѣдставя по вотируемия днесъ законъ, виждате, че въ всичкитѣ европейски държави, гдѣто сжществува законъ за наслѣдството, сжществува и законъ за данъкъ отъ това наслѣдство. И закона, за взимание на подобенъ данъкъ, се основава на твърдѣ справедливи съображения, защото, щомъ единъ имотъ прѣмине по безвъзмезденъ начинъ отъ едно лице къмъ друго, непрѣменно лицето, което го получава, трѣбва да плаща извѣстенъ данъкъ. Азъ нѣма да ви повтарямъ това, което съмъ изложилъ въ доклада си по тоя законъ, защото, г-да прѣдставители, като приехте по принципъ тоя законъ, вий дойдохте да признаете, че и у насъ трѣбва да сжществува такъвъ законъ, по силата на който да се взима извѣстенъ данъкъ, когато имотитѣ прѣминаватъ отъ едно лице къмъ друго по безвъзмезденъ начинъ. Остава сега въпросътъ за измѣнението и допълнението на нѣкои членове отъ приетия по принципъ законъ. Азъ не щѣхъ да скрия нищо отъ васъ, г-да прѣдставители, и вий видѣхте, че доклада ми е твърдѣ пълненъ по тоя въпросъ; изложилъ съмъ всичко, безъ да пропусна да кажа въ него, кои отъ наслѣдницитѣ, въ разни държави, се освобождаватъ отъ тоя данъкъ и кои не.

Г-нъ докладчикътъ по настоящия законъ, има честта да доложи на почитаемитѣ нар. прѣдставители, че чл. 2 е измѣненъ въ втората си алинея, а сжщо и въ третата. Противъ измѣнението на втората алинея нѣмамъ нищо, по ще се спра да поговори само върху исканието да се отхвърли третата алинея и ще помоля г-да нар. прѣдставители да я не отхвърлятъ, а да я приематъ, по съображенията, които ще искажа.

Като се съставляваше настоящия законъ, г-да прѣдставители, ний имахме най-напрѣдъ прѣдъ видъ да не затрудняваме населението — за малки сумми, малки наслѣствени пайове, които повече пжти се получаватъ — да ходи по сждилищата, по административнитѣ власти, или, съ други думи, да не си губи врѣмето оня, който получава една много

малка и ничтожна сума. Това като имаме прѣдъ видъ, създадохме първата алинея отъ чл. 2, въ която казахме: „имотитѣ, стойността на които не надминава сто лева“, се освобождаватъ отъ мито, като прѣдполагахме, че, съ създаването на тая алинея, много души отъ нашето население, ще бждатъ освободени отъ плащанieto на тоя данѣкъ, защото ви е известно, г-да прѣдставители, че, ако разгледаме статистиката за въ селата, ще видимъ, че тѣзи, които се считатъ за имотни, нѣма да оставятъ повече отъ хилядо или 2000 лева. Освѣнтъ това, ний имаме прѣдъ видъ пакъ статистиката, че срѣдно число въ всѣко семейство ще има по 7 души и ще излѣзе, че пайоветѣ, които ще се паднатъ на наследниците отъ наследството, ще бждатъ такива, които съгласно съ първата алинея, трѣбва да се освободятъ отъ този данѣкъ. Като прѣдвидѣхме тѣзи алинея, ний мислѣхме, че по-нататѣкъ никои други наследници не ще можатъ да се освобождаватъ отъ плащанieto на такъвъ данѣкъ, т. е. нито прямитѣ наследници, нито братията, нито съпружиятѣ, нито родителитѣ. Въ слѣдствие на това се създаде чл. 3, върху който пакъ ще поговоря, защото г-нъ докладчикътъ, при докладването си, каза, че алинея трета е отхвърлена за това, защото билъ отхвърленъ и чл. 3, алинея I-а.

Азъ мисля, г-да прѣдставители, че отъ съображенията, които исказахъ сега, а тѣй сжщо и отъ тѣзи, които сж изложени въ доклада ми и, като вземете прѣдъ видъ, че държавата ще прави много трудъ по описването на имотитѣ и че у насъ нѣма случай, когато, като прѣминава единъ имотъ отъ едно лице къмъ друго, да се плаща каквото и да е данѣкъ на държавата — ще дойдете до убѣждение да приемете чл. 2, както е въ проекта, съ измѣнение само на втората алинея, толкова повече, като имате прѣдъ видъ още и това обстоятелство, че, по законътъ за настояничеството, когато едно лице умрѣ, неговий имотъ се описва отъ съдебнитѣ власти, безъ да се плаща за това каквото и да е даждие на държавата. Азъ нѣмамъ сега на рѣцѣ точни данни, за да ви покажа, какви значителни сумми харчи държавата за опис на имотитѣ на сирацитѣ, но това е доста явно и безъ данни, като се има прѣдъ видъ числото на смъртнитѣ случаи, въ които оставатъ малолѣтни, нуждающи се отъ покровителството на държавата, което покровителство Нар. Собрание имъ установи съ създаванетоъ закона за настояничеството. Прочее, безплатното производство по настояническитѣ дѣла е едно обстоятелство, което ще ви убѣди, че чл. 2 ал. 3 и чл. 3 ал. 1 не трѣбва да се измѣняватъ за освобождение отъ данѣка.

Едничкии, по-сериозентъ повидимому, мотивъ за отхвърлянето на алинея I-а отъ чл. 3, а слѣдователно — и алинея 3 отъ чл. 2 — на комиссията бѣше тоя, че наследниците, прѣдвидени въ алинея I, чл. 3, по нашия семеенъ битъ живѣли заедно, въ слѣдствие на което всичкитѣ участвуватъ въ събиранieto на богатството, което остава като наследство. Вторий мотивъ на комиссията бѣше, че не е добръ, когато едно лице умрѣ, да дойдатъ съдебнитѣ власти да правятъ описъ и съ това да компрометиратъ неговий кредитъ на пияцата. Тѣй напримѣръ, казваха г-да комиссаритѣ, едно лице, като е умрѣло, оставя известентъ капиталъ и извѣ-

стенъ кредитъ; ако дойдатъ властитѣ да се намѣсятъ и стане това извѣстно въ пияцата, неговий кредитъ се убива, когато, ако нѣмаше такъвъ законъ, неговитѣ пълнолѣтни наследници, биха могли прямо да поематъ наследството и да продължаватъ неговитѣ търговеки операции.

Относително първия мотивъ, г-да прѣдставители, че у насъ живѣитѣ — било по селата, било по градоветѣ — толкова наедно, щото всички работятъ съвмѣстно за събиранieto на останалия подиръ умрѣлия патримоніи, мисля, е основателентъ не напълно, ако изучимъ добръ семейния битъ въ цѣла България и ще видимъ, че едва ли има 5 на сто, които да живѣятъ въ семейни общини и съвмѣстно да печелятъ за това богатство.

Вторий мотивъ на комиссията, че ще може да се развали кредита на умрѣлия, на когото ще се описва имота, още по-малко издържа критика, защото върху сжщото обстоятелство въ Нар. Собрание се е говорило и мислило и миналата година, когато се гласуваше закона за настояничеството, споредъ постановленията на който, щомъ нѣкое лице умрѣ, неговий имотъ се описва незабавно отъ мировий сждия. Значи, и безъ да съществува вотируемия законъ, по дѣйствиющитѣ до сега у насъ закони, непрѣменно състоянието на едно лице, което е умрѣло и има малолѣтни наследници, ще стане извѣстно на цѣлата пияца, ако само описва за имота ще служи като срѣдство за разглашение.

Тѣй сжщо не е вѣрно и онова съображение, което изказаха нѣкои членове отъ почитаемата комиссия, че непрѣменно веднага, незабавно слѣдъ смъртта, съдебнитѣ власти ще се намѣсатъ и това ще се разгласи по цѣлата пияца. Реда за събиранieto и изискванетоъ на установенитѣ отъ вотирувания законъ мита ще се опрѣдѣли съ особенъ правилникъ, който ще се изработи отъ г-на М-ра на Финанситѣ съ съгласието на г-на М-ра на Правосждието; въ този правилникъ можатъ да се прѣдвидитъ всевъзможни гаранции противъ разглашенieto състоянието и кредита на умрѣлия. Но, г-да прѣдставители, въ случай ний сме отишли по-далѣчъ, като сме начъртали основитѣ за правила по реда на събиранieto митата въ самий законъ, върху които основи ще се развива правилника въ това отношение така: чл. 14 на този законъ гласи, че всѣкое лице е длѣжно да заяви самб на властѣта, че получава имота и това заявление може да стане въ единъ срокъ отъ шесть мѣсеца. Слѣдователно до истичанieto на този 6 мѣсечентъ срокъ властитѣ и по правилника не ще се намисатъ и искатъ плащанieto на наследственния данѣкъ.

Този срокъ се увеличава въ нѣкои случаи, като се има прѣдъ видъ, че спорѣдъ 216 членъ отъ закона за наследство, наследника по описъ, се счита, че е приелъ наследството, че не е се отрѣкалъ отъ него, слѣдъ като се възползува отъ 40 дневния-срокъ за размислювание: да приеме ли наследството или да се отрѣче отъ него. А прѣди срока за това размислювание, тече и други тримѣсечентъ, — а може би и по-голѣмъ въ случай на продълженieto му — срокъ за съставление описъ (чл. чл. 214, 215 и 216 отъ закона за наследство).

Прочее, съображението на нѣкои господа за бързото намисание на властитѣ слѣдъ смъртта на наследодателя е неоснователно.

Прѣдъ видъ на тѣзи съображения, г-да прѣдставители, и оне, най-послѣ, на това, че вий, като приехте закона по принципъ, съгласихте се съ това да се установи единъ данѣкъ, който да може да поправи нашия бюджетъ, азъ мисля, че по-добрѣ ще бжде, да се приеме закона въ такава форма, щото да може да се постигне гошимата цѣль и тѣй да можемъ дѣйствително да съберемъ нѣщо, а не да еществува единъ данѣченъ законъ само по име, безъ да дава на държавата приходъ защото, ако не вземемъ мита отъ прѣдвиденитѣ въ чл. 3, ал. I-ва наследници — у насъ, бждете увѣрени, твърдѣ малко ще бждѣтъ случаетѣ, щото, отъ по-далечни наследници да може да се придобиватъ имоти по безвъзмезденъ начинъ и слѣдователно да се събира мито, — прочее цѣльта на този законъ нѣма да бжде постигната. Наистина въ другитѣ държави се освобождаватъ прямитѣ наследници отъ тол данѣкъ, но тамъ има голѣми капитали, които прѣминаватъ не само къмъ прямитѣ наследници, а и къмъ по-далѣчнитѣ роднини и къмъ държавата. Освѣнъ това освобождението на прямитѣ и други наследници по нѣкои Европейски закони не показва че ще е несправедливо, ако се облагатъ съ наследственъ данѣкъ тѣзи наследници; освобождението въ нѣкои държави, показва, че тѣзи послѣднитѣ не сж имали такава нужда за пари, за да облагатъ съ подобенъ данѣкъ и най-близкитѣ на наследодателя, а тѣзи държави (като Франция и други), които сж имали нужда отъ пари да поддържатъ бюджета си, сж обложили всичкитѣ наследници безъ да се гледа на близостта имъ до умрѣлия. Тѣй щото освобождението на нѣкои наследници отъ този данѣкъ трѣбва да се диктува отъ нуждата за пари. А нашия бюджетъ има нужда отъ създаване нови данѣци.

За това ще ви моля, г-да прѣдставители, да приемете членътъ, както си е въ проекта, съ едно малко измѣнение въ 3-та алинея на чл. 2-й, измѣнение, намѣрено за добрѣ, отъ моитѣ колеги. Алинеята да се измѣни въ смисълъ, че домашната движимостъ, освѣнъ капиталитѣ, която не принадлежи никакъвъ приходъ и не съставлява прѣдметъ на търговия или занаятъ за лицето, което е оставило наследството, се освобождава отъ мито само тогава, когато тѣзи движимостъ се пада на прямитѣ наследници отъ нисходящата линия на прѣживѣлия съпругъ и на родителитѣ, а не и къмъ ония, които се считатъ по-далечни отъ тѣхъ. Така щото ще моля почитаемата комиссия и г-да народнитѣ прѣдставители, не само да приематъ третата алинея отъ чл. 2, но да е приематъ съ допълнението, което направихъ, за да се прѣдвижда, че се не плаща мито само тогава, когато домашната движимостъ минава къмъ прямитѣ наследници по нисходяща линия, а така ещщо и къмъ съпруга и родителитѣ, а въ всичкитѣ други случаи, сир. когато тѣзи движимостъ минава къмъ по-далечни роднини и чужди лица — трѣбва да се плаща установеното мито.

Докл. И. Титоровъ: Г-да Прѣдставители! Въпроса се касае до 3 ал. на чл. 2 отъ закона, защото по ал. 2 съ

прибавкитѣ, които направи комиссията, г-нъ М-ра се съгласи. 3 ал. отъ този чл. 2 се изсхвърли, заради това, защото комиссията, като рѣши, щото по настоящия законъ да не се взиматъ никакви мита отъ ония имоти, които прѣминаватъ по наследство или дарения и други още способности къмъ най-близкитѣ наследници по нисходяща линия и подиръ това къмъ бащата, майката, къмъ съпруга, къмъ осиновежитѣ, незаконороденитѣ и др., не намѣри основание, да распростре това освобождение отъ мито и върху имотитѣ, които прѣминаватъ къмъ по-далѣчни роднини и заради това 3 ал. отъ чл. 2 отмахна, защото, щомъ имота прѣминава къмъ далѣчни роднини, справедливо е, да се взима мито, както за имота, тѣй и за домашната движимостъ, която не е принадлежала на лицето никакъвъ приходъ. По този въпросъ, г-да прѣдставители, станаха твърдѣ дълги прѣпирни и разисквания въ комиссията и смѣло мож да увѣра г-да прѣдставителитѣ, че всичкитѣ членове на комиссията, безъ исключение, по този въпросъ бѣха съгласни и сж прие единодушно, щото, когато прѣминава единъ имотъ къмъ прямитѣ наследници, да не се плаща мито. Сега г-нъ М-ръ привежда нѣкои доводи, които бѣше показалъ въ изложението на мотивитѣ, съ които настоява да се приеме, щото и прямитѣ наследници да плащатъ мито, когато приематъ нѣкой имотъ по безвъзмезденъ начинъ. На това нѣщо, г-да прѣдставители, азъ не мож да се съгласа, защото азъ прѣдставявамъ една комиссия отъ десетица души и тѣзи комиссия ме е натоварила, да поддържамъ нейното рѣшение. Рѣшението на комиссията не е рѣшение безъ мотиви. Касае се въпроса да се взема мито отъ най-близки наследници, отъ ония наследници, които въ болшинството на случаетѣ сж участвували въ придобиването и въ сгрупирането на тѣзи имоти, за които се иска да се плаща сега пакъ мито на държавата. Такова мнѣние комиссията го намѣри — и моето мнѣние е пакъ таково, разбира се — че е несправедливо. Когато въ едно семейство, което се е трудило, да спечели единъ имотъ, умрѣ главата на семейството и когато сж повизани прямитѣ наследници, да го наследватъ, властта да се яви и да каже: „азъ искамъ мито отъ това наследство“, това комиссията го намѣри съвършено несправедливо. Най-главното съображение, което е имала комиссията, за да не приеме 1 ал. отъ чл. 3 е още и това, че въ случая, когато е въпроса за имота, че прѣминава къмъ най-близкитѣ наследници, тогава имота нѣма да се помѣсти отъ мѣстото, а ще остане въ ещщото семейство и въ ещщата къща. Справедливо ли е да се плаща тогава?

Има и други съображения, които сж второстепенни и азъ нѣма да ги навеждамъ, а нѣкои членове отъ комиссията, можтъ да ги кажатъ. Азъ мисля, че тия съображения сж основателни и ще моля Нар. Събрание, нито първата алинея отъ чл. 3, нито 3 ал. отъ чл. 2, да се приематъ.

М-ръ Стамболовъ: Азъ ще моля г-да прѣдставителитѣ, понеже комиссията е мотивирала, че 3 ал. отъ чл. 2 се маха, заради туй, защото била махната 1 ал. отъ 3 чл. при зависимостъ, то да се не говори по чл. 3, защото тамъ ще приказватъ, когато му дойде реда и тия които го искатъ, и тия които го не искатъ; но да се вотира, както си е

въ законопроекта. Има да се говори много по ал. 1 отъ чл. 3, но ще се говори тогава, когато ще се вотира този членъ. Сега обаче да вземаме рѣшение по извѣстна алинея отъ единъ прѣдидущъ членъ, ми се струва, е прѣждевременно. Може рѣшението, което ще вземемъ сега, да противорѣчи на това, което ще вземемъ въ слѣдующи членъ. Ето защо, като не е прибавила комиссията други мотиви, освѣтъ този, че понеже сме унищожили 1 ал. въ чл. 3, заради това, да се унищожи ал. 3 въ чл. 2, азъ мисля, че трѣбва да се вотира, както е въ законопроекта, а сѣтне, като дойдемъ до чл. 3, тогава всѣки може да каже какво мисли по него. Моля Събранието, да вотира члена, както си е.

Ст. Цвикю: Г-да прѣдставители! Ако дѣйствително вземемъ и вотираме чл. 2 съ прѣдвидениятъ три пункта въ него, както е желанието на г-на М-ра Прѣзидента, азъ мисля, че ще приемемъ именно това нѣщо, което е бѣлѣжено въ законопроекта. Г-нъ докладчика дѣйствително много добру объясни, кои сж били причинитѣ, за да се пехвърли 3 пунктъ отъ чл. 2. Излага ви той, че дѣйствително не можемъ ний, комиссията, да се съгласимъ, да приемемъ прѣдвидениятъ въ чл. 2, 3 пунктъ за това, защото когато ще минаватъ именно тѣзи имоти къмъ прямитѣ наследници, не можемъ ний за тѣзи покжцинии, които се състоятъ, както всѣки отъ васъ знае, отъ 2—3 юргани, ржженъ, котле, дилафъ и др., да зимаме мито. Сега тѣзи покжцинии, когато прѣминаватъ къмъ прямитѣ наследници, тоже да имъ вземемъ и за тѣхъ мито. Хубаво, но само . . . (М-ръ Стамболовъ: Освобождаватъ се тѣ). За туй именно, прѣдъ видъ на тия съображения, комиссията е освободила и отхвърлила, съвсѣмъ да не се взема мито на най-блискитѣ наследници.

З. Градинаровъ: Г-да прѣдставители! Чухте обстоятелственитѣ объяснения, които даде г-нъ М-ръ на Правосъдието върху доклада на комиссията по това министерство, именно по отхвърлянието на ал. 3 отъ чл. 2 на законопроекта.

Както г-нъ докладчикъ, споредъ както е изложилъ мотивировката на своя докладъ къмъ Нар. Събрание, така сжщо и г-нъ М-ра на Правосъдието не можаха да обяснатъ въ своитѣ объяснения къмъ Нар. Събрание, че третата алинея на чл. 2 отъ настоящия законъ има тѣсна свързка съ чл. 3 алинея първа отъ сжщия законъ. Слѣдователно веднажъ рѣшенъ въпроса за третата алинея на чл. 2, рѣшава се самъ по себе си и въпроса за ал. първа отъ чл. 3. Рѣшите ли въпроса въ полза на г-на М-ра, или въ полза на г-на докладчика, членъ 3 е вече прѣдрѣшенъ. Ако вий се съгласите съ доводитѣ на г-на М-ра Прѣдсѣдателя, че трѣбва да се ограничимъ да разискваме само върху отхвърлената отъ комиссията ал. 3 отъ чл. 2 и да се вотира члена както е въ законопроекта, бждете уверени, че каквито доводи и краснорѣчия да прѣдставя прѣдъ васъ въ полза, или врѣда на ал. първа отъ чл. 3, ще бждѣтъ на пусто, защото, както казахъ и по-напрѣдъ, въпросътъ се вече прѣдрѣшава. Сами вий виждате, въ доклада на комиссията, мотивитѣ за отхвърлянието на ал. 3 отъ чл. 2. Тамъ се казва така: (Чете): „Когато имотитѣ се наследватъ отъ по-далѣчни роднини и отъ чужди лица, тѣ трѣбва да подлѣжатъ на мито и тогава, когато състоятъ отъ домашна движимостъ, която не принася

никакъвъ приходъ и не съставлява прѣдметъ на търговия или занаятъ за лицето, което е оставило наследството“. Т. е. комиссията зима за мотивъ, че когато наследниците наследватъ не по правата нисходяща линия, а по правата възходяща линия, или сж чужди лица, тогава тѣ трѣбва да плащатъ мито за всичко. Това е твърдѣ справедливо мнѣние на комиссията. Но тѣй като г-нъ М-ра на Правосъдието се впусна въ расжждане мотивитѣ на комиссията за отхвърлянието на ал. 3 отъ чл. 2, а сжщо и ал. първа отъ чл. 3, позволете ми да кажа и азъ нѣколко думи въ полза на това отхвърляние, за да бждете повече освѣтлени, да ли трѣбва да приемете алинеята, както е въ законопроекта или трѣбва да се съгласите съ комиссията.

Г-нъ М-ръ на Правосъдието за да ви убѣди въ полезността на ал. 3 отъ чл. 2 на настоящия законъ, че трѣбвало да си остане така, наведе за пръвъ мотивъ това, че щомъ първата алинея на сжщия членъ освобождава имотитѣ, на които стойността не надминува 100 лева, то нѣмало какво да тѣжи на населението, нѣмало то да плаща мито, защото, знайно било, че у нашето население, когато умрѣ единъ човѣкъ, не оставялъ повече наследство отъ 500 лева, та, ако били 5 души наследници, щѣли да ги раздѣлятъ по 100 и съгласно първата алинея нѣмало да плащатъ мито. Тоя е първия мотивъ, за да се приеме алинеята, тѣй като нѣмало какво да плащатъ наследниците. Позволете ми, обаче, да не се съглася съ възгледотѣ на г-на М-ра, защото и азъ живѣя между селското население и смѣло можъ да кажа, че нѣма земледѣлецъ, който да не е оставилъ 2—3000 лева въ имуществва. Първо единъ нашъ земледѣлецъ ще остави: единъ чифтъ волове, една крава, 20 овци, 30 кози и пр., покрайниѣмъ нѣмъ най малко 50 дюлюма земя. Всичко зето въ купъ съставлява единъ капиталъ не по малкъ отъ 2—3000 лева. Ако умрѣлия остави общо число 5 души наследници, на всѣки отъ наследниците ще се паднатъ по 600 лева, слѣдователно тѣ ще трѣбва да плащатъ мито. Туй като казвамъ азъ, казвамъ го на това основание, че нѣма българинъ, колкото и да е сиромашъ, да не е оставилъ 2—3000 лева наследство въ недвижими имуществва, а има много, които сж и по-състоятелни. Тѣй щото първия доводъ на г-на М-ра, че нѣмало да се обрѣменява селското население, не е истиненъ.

Каза се, че втория мотивъ на комиссията билъ, че съ описанието щѣли да се дескредитиратъ наследниците, ако има възрастни. И туй не е истина. Най-главний мотивъ на комиссията бѣше, че повечето отъ членоветѣ ѣ като хора, които сж живѣли подъ прѣдипното наше владичество, именно въ турско врѣме, знаятъ, колко бѣше жална картина, когато се поминѣше нѣкой, който още непогрѣбенъ, явяваше се турекий мюфтия, удря своитѣ печати и михюри, само и само да опише всичкитѣ движими и недвижими имуществва. Ако искате да се върнемъ къмъ това положение на работитѣ, което е било прѣди 20—30 години, само и само да принесемъ единъ малкъ доходъ на хазната, свободни сте да приемете ал. 3 на чл. 2. Но, ако искате, както каза г-нъ М-ръ, че трѣбвало да има нашата държава единъ приходъ, за да може да уравни се своя бюджетъ, тогава има други косвени источники, отъ които нѣма да усѣти населението. На-

примѣръ, какво ще почувствува нашето население, ако почитаемото правителство внесе законопроектъ, за да се увѣличи въ двоенъ размѣръ патента на спиртнитѣ питиета? Какво ще почувствува населението, ако почит. М-рство на Финансите внесе предложение да удвоимъ бандеролното право на тютюня? Тоя, който пуши тютюнь, вмѣсто да плати за една цигара една пара, ще плати една пара и едно дукато. Ето отъ тия косвени източници държавата ще има единъ приходъ отъ 5—6 милиона лева; а иначе ще направимъ много голѣмо зло на населението, което прѣдставляваме. Не трѣбва да забравяме, г-да прѣдставители, че, когато гласуваме единъ законъ, трѣбва да мислимъ и за неговитѣ послѣдствия. Признавамъ, не съмъ отъ тия хора, да не знамъ, че нашата държава се нуждае отъ приходъ; но нѣкъ и не съмъ съгласенъ да образуваме такива приходи, за да расшакваме цѣли семейства за 5—6 лева мито.

Ето кои сж съображенията на комиссията, по които почти цѣлия ѝ съставъ, безъ изключение, се съгласи да се отхвърли ал. 3 на чл. 2, сжщо и ал. 1 на чл. 3.

Прѣдъ видъ на всичко това ще моля Нар. Събрание да отхвърли ал. 3 отъ чл. 2 и да приеме члена, както е въ доклада на комиссията. (Гласове: Прието).

М-ръ С. Стамболовъ: Ако ставатъ разисквания, които си нѣматъ мѣстото, разбира се, виноватъ е доклада на комиссията, който не е изложилъ добръ състоянието на работата. Тукъ въпросътъ, който трѣбва да се разгледа, е твърдъ простъ. Той е: трѣбва ли да се освобождаватъ отъ всеѣкви мита домашнитѣ движимости на единъ чловѣкъ, или не? Ако рѣшите да се освобождаватъ или не, съ това не прѣдрѣшавате нищо. Правителството е казало въ законопроекта, че се освобождаватъ отъ мито, първо: имотитѣ, на които стойността не надминува 100 лева; второ: имотитѣ, които постживатъ въ полза на държавата, на благотворителни, учебни учрѣждения, на черквитѣ и мѣнастиритѣ и най-подиръ трето: домашната движимостъ, освѣнъ капиталитѣ, която не принася никакъвъ приходъ и не състави прѣдмѣтъ на търговия или занаятъ за лицето, което е оставило наслѣдството, — като прибавя още правителството, че това освобождение се простира и върху тия домашни движимости, които се получаватъ отъ принитѣ наслѣдници по нисходяща линия или же отъ прѣживѣли съпругъ. Сега трѣбва да рѣшите тоя въпросъ: трѣбва ли тия домашни движимости да даватъ мито или не? Ако вий желаете да не даватъ и правителството сжщото иска. За да видите, какво казва правителството въ законопроекта, ще ви приведа единъ примѣръ. Умира, на-примѣръ единъ чиновникъ. Знаймо е, че на мнозина, а даже на повечето наши чиновници, имота се състои само отъ мебели. Тия движимости не принасятъ никаква полза, нито съставляватъ прѣдмѣтъ на търговия, или занаятъ. Щомъ като умрѣ, тѣ минаватъ по наслѣдство или на жена му или на дѣцата му безвъзмѣдно. Тукъ правителството намира, че е справедливо да не се иска мито. Отъ гдѣ тогава се вади заключение, като се махне тая алинея, че непременно цѣло да се прѣдположи, че нѣма да се взема мито, или, ако се приеме щѣло да се рѣши, че непременно ще се взима по $\frac{1}{2}$ %? Азъ вѣрвамъ, че Събранието, като чуе всичкитѣ мотиви на пра-

вителството, защо то иска да се взима $\frac{1}{2}$ % отъ роднитѣ по правата нисходяща линия, родителитѣ, осиновенитѣ и пр., надѣвамъ се, че ще приеме нашето искание. Нѣ за него ще говорятъ, както моитѣ колеги сжщо и азъ, а може би и други пѣкои, когато дойде да се разискува чл. 3. За туй, като намирамъ, че при разискванието се забъркватъ двѣ съвършено разни материя и като намирамъ, че ще бжде по хубаво да се говорятъ всичкитѣ мотиви и съображения за приемане облагането или необлагането роднитѣ по нисходяща линия, незаконороднитѣ, осиновенитѣ и пр. при чл. 3, моля Събранието да вотира чл. 2 съ всичкитѣ му алинеи, както е въ законопроекта. За туй има, г-да прѣдставители, трето четение, че, ако видимъ, че сме приели по послѣдующитѣ членове, нѣщо, което противорѣчи или унищожавя единъ прѣдидущъ членъ, или пѣкоя алинея отъ него, да се поправи грѣшката. Повече нѣма какво да кажа, а ще моля Нар. Събрание да приеме чл. 2, както е въ законопроекта. (Гласове: Исчерпанъ е въпроса).

Прѣдсѣд. Има записани още 7 души да говорятъ. Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори още? (Гласове: Желаетъ. Други гласове: Исчерпанъ е въпроса). Който желаетъ да се говори още, да си вдигне рѣката. (Меншество). Прѣкращаватъ се дебатитѣ. Ще дамъ на вотиране чл. 2, както е прѣдставенъ по законопроекта на правителството.

М-ръ Стамболовъ: Съ поправката на правителството въ алинея 3.

М-ръ Тончевъ: Членътъ съ поправката на правителството добива слѣдующата редакция (Чете):

„Чл. 2. Освобождаватъ се отъ мито:

- 1) имотитѣ, стойността на които не надминава сто лева;
- 2) имотитѣ, които постживатъ въ полза на държавата, на благотворителни учени или учебни учрѣждения, черкови, мѣнастири, джамии и синагоги, и
- 3) домашната движимостъ, освѣнъ капиталитѣ, която не принася никакъвъ приходъ и не състави прѣдмѣтъ на търговия или занаятъ за лицето, което е оставило наслѣдството, когато тѣзи движимостъ прѣминава само къмъ принитѣ наслѣдници по нисходяща линия, къмъ прѣживѣли съпругъ и къмъ родителитѣ“.

Моля да се вотира члена съ тая редакция, както го прочетохъ.

Прѣдсѣд. Който не приема чл. 2, съ поправката на правителството, както го прочете г-нъ М-ръ на Правосъзданието, да си вдигне рѣката. (Меншество). Приема се.

Докл. И. Титоровъ: (Чете):

„Чл. 3. Мито се взима:

- 1) отъ имотитѣ, които прѣминаватъ къмъ братията и сестритѣ, както роднитѣ, тѣй и еднокръвнитѣ и еднокръвнитѣ, къмъ дѣцата на умрѣлитѣ братия и сестри, къмъ роднитѣ въ правата възходяща линия, съ изключение на родителитѣ — въ размѣръ *три на сто бѣж*,

- 2) къмъ другитѣ роднини отъ сѣребърна линия до шеста стъпенъ включително — въ размѣръ шестъ на стотѣхъ, и

- 3) въ всичкитѣ други случаи, т. е. когато имотитѣ прѣминаватъ къмъ роднитѣ отъ сѣребърна линия отъ седма

степенъ на горѣ и къмъ чужди лица — въ размѣръ *десетъ на стотѣтъ*“.

Г-да прѣдставители! Както виждате, въ този чл. 3 комиссията е направила слѣдующитѣ измѣнения: Първата алинея на законопроекта е унищожена. Тъзи алинея прѣд-вижда, че може да се взема мито отъ имоти движими и недвижими, които прѣминаватъ по дарение или по други нѣкои безвъзмездни способи отъ единъ съпругъ къмъ другъ, къмъ роднинитѣ отъ правата нисходяща линия, къмъ бащата и майката по възходяща линия и къмъ дѣтца оставени незаконородни и пр. Тъзи първа алинея комиссията по съображения, които сж извѣстни на Нар. Събрание, исхвърли. Тия съображения се казаха по-прѣди и сега пакъ могатъ да се повторятъ. Тѣ сж въ доклада двѣ: първо, че несправедливо е да се взема такова мито отъ прямитѣ наследници, защото тѣ въ този имотъ сж вземали участие въ придобиванието му и второ, че ще остане имота въ сжщата къща. Къмъ втората алинея, която стана първа алинея на закона, се намали митото отъ 4% на 3%. Това измѣнение стана заради туй, защото, когато прѣминува имота къмъ поблиски наследници, митото, което ще плащатъ, справедливо е да бжде по-малко, и заради туй се прие 3%.

Въ третата алинея, която стана 2-а, си остана сжщия процентъ 6%, а въ 4-а алинея, която стана 3-та, „отъ 8%“ се тури „10%“. Тукъ комиссията се е ръководила отъ съображението, че когато имота прѣминава къмъ далѣчни наследници, нѣка бжде и митото по голѣмо.

Заради това ще моля Нар. Събрание, да приеме този членъ съ измѣненията, които му направи комиссията.

М-ръ Тончевъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ Градинаровъ, като говорѣше върху неприеманието на алинея трета отъ чл. 2-й, между мотивитѣ, които наведе за отхвърлянието ѝ, а така сжщо и за неприеманието алинея първа отъ чл. 3-й, наведе и единъ такъвъ, на който — понеже сега му е редъ да се разисква по чл. 3-й, — ще отговори кратко и косвенно и ще се постарая да разубѣдя г-да народнитѣ прѣдставители, че не е вѣрно това, което г-нъ Градинаровъ упомѣна. Азъ нѣма да повтарямъ нищо отъ онова, което вече казахъ относително съображенията, които ни каратъ да приемемъ първата алинея на чл. 3-й. Азъ ще прѣдупрѣди само г-да народнитѣ прѣдставители, че съ приеманието на този членъ нѣма да се върнемъ къмъ онѣзи печални картини въ турско врѣме, въ които ставаше, тѣй че единъ човѣкъ още не умрѣлъ и кадията дохожда да описва имота. Днесъ това нѣма да става тѣй при сжществуването на чл. 14-й отъ този законъ, който гласи, че всеко лице, което приеме наследство по прѣдвиденитѣ въ чл. 1-й отъ настоящия законъ способности, въ разстояние на 6 мѣсеца е длъжно да заяви за получаването на имота. А ако имаме прѣдъ видъ сроковетѣ, прѣдвидени отъ членове 214 — 216 отъ закона за наследство, за които имахъ честъта вече да упомѣна прѣди малко и като прибавимъ при тѣхъ още 6-тѣхъ мѣсеца, излиза, че чѣкъ слѣдъ около 10 мѣсеца ще се намѣсятъ властитѣ, за да издирятъ, не е ли станало уквивание на имота, за да наложатъ глобата. Тѣй щото, г-да прѣдставители, виждате, че нѣма да се върнемъ къмъ

тъзи епоха на печални сцѣни, за която упомѣна г-нъ Градинаровъ. Не трѣбва така сжщо да се страхуваме, че и митото, което ще се събира, ще е голѣмо, защото покжщичната, като: черги, юргани и пр. нѣма да се описватъ, защото се освобождаватъ отъ мито (чл. 2-й, алинея 3-а). Заради това ще ви моля на основание на по-първитѣ съображения и тия, които сега исказахъ, да се приеме първата алинея отъ чл. 3-й. Другитѣ измѣнения на комиссията може да се приематъ.

М. Милевъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ М-ръ на Правосъддието въ защита на чл. 3-й отъ настоящия законъ-проектъ, който стои на всекиго напрѣдѣ, каза, че понеже по членъ вторий алинея трета се освобождаватъ домашнитѣ движимости, отъ налагане на мито, то слѣдвало би и това, че всички наследници на единъ умрѣлъ човѣкъ, били тѣ малолѣтни или пълнолѣтни, а тѣй сжщо бащата, майката, братията, сестритѣ и пр., трѣбвало да плащатъ мита, щомъ умрѣ наследодателя и щомъ имъ остави нѣкое имущество. Г-нъ М-рътъ каза, че въ чл. 2-й се казвало, че се освобождаватъ за всички покжщичини отъ мито наследство-приемателитѣ, за това трѣбвало, да приемемъ и чл. 3-й. До колкото разбирамъ, г-да прѣдставители, български, азъ разбирамъ, че алинея трета на членъ вторий не гласи тѣй, както казва г-нъ М-ръ на Правосъддието. Тамъ е казано тѣй: „Освобождава се отъ мито домашната движимостъ, освѣнъ капиталитѣ, които не принадлежатъ нисакъвъ приходъ и не съставятъ прѣдмѣтъ на търговия или занаятъ за лицето, което е оставило наследство“. Казва се, че се освобождаватъ отъ мито само тѣзи покжщичини, които не принадлежатъ никакъвъ приходъ и не съставятъ прѣдмѣтъ на търговия или занаятъ на наследодателя. Азъ, ако съмъ адвокатъ, утрѣ умрѣ, имамъ масса и мастилница и тѣзи масса и мастилница ще опишатъ, тѣй като тѣ съставляватъ за мене прѣдмѣтъ на занаятъ и търговия и правителството ще вземе за тѣхъ мито.

Ако нѣкой отъ васъ е орачъ, утрѣ ако умрѣ, ще се вземе за оралото му мито. Ако е пивачъ, ще се вземе за ножицитѣ и иглата му. Само нѣма, да се взема мито за едно пиано, което може да имате въ къщи, а всичко друго, което съставлява прѣдмѣтъ на занаятъ или търговия, ще се облага съ мито. И заради това не е вѣрнень аргумента, който навѣде г-нъ М-ра на Правосъддието, че се освобождавали отъ мито всички домашни потребности и за туй трѣбвало да се приеме чл. 3-й алинея първа.

Г-да прѣдставители! Членъ 3-й алинея първа е прѣдъ васъ и вий можете, да видите, какво гласи. Ти казва, че днесъ ако умрѣ нѣкой отъ насъ и остави малолѣтни дѣтца, то на втория день, най-много на шестъ-тѣхъ мѣсеци, ще дойде финансовия чиновникъ и ще направи описъ на всичкитѣ имущества и слѣдъ това ще смѣтне, какво мито трѣбва да вземе правителството. Г-нъ М-ра, като говорѣше, че срока е билъ много дълъгъ, каза, че не може това, да прѣдставлява печална картина за семейството на умрѣлия, защото това не може да стане веднага, послѣ смъртъта на умрѣлия, както е ставало въ Турско врѣме, а ще става, може би 5, и или 10 мѣсеци послѣ.

Г-да прѣдставители! Вий знаете, каква картина прѣд-ставляваше въ турско врѣме смъртта на единъ човѣкъ, който остави малолѣтни дѣтца. Дѣцата отъ една страна пицятъ за баща си, майката на друга страна пици за мъжа си, а отъ трета страна и единтъ и другитѣ се късатъ, като гледатъ, че кадията палача мюхуръ на всичко, което е мило и драго на семейството.

Каза се отдеве, че въ всеко българско семейство се намиратъ по 50—60 дюлumi ниви, една крава, и пр., но като това имущество се расподѣли на 4—5 души наследници, които биха останали, то едва ли ще се падне всекому по стотина лева и за туй съгласно алинея 1 на чл. 2 тѣ нѣма, да се облагатъ съ мито. Азъ казвамъ пъкъ, че ако нѣкой човѣкъ остави имущество, което струва 105 лева, и въ него влиза една мършава крава съ едно теле, които служатъ за прѣхрана на едно семейство, дѣцата на това семейство ще бждатъ още по-нажалени, щомъ видатъ, че телето на кравата ще се вземе за мито. И заради тсва казвамъ, картината пакъ ще бжде такава печална и сърдце-раздираателна, било че това е станало въ сжщия денъ на смъртта на лицето, което е оставило наследството, или шесть мѣсеци слѣдъ смъртта му.

Вий чухте, кои сж мотивитѣ на комиссията, по които е намѣрила за нужно, щото първата алинея на чл. 3-й да се не приема, а да се приематъ само останалитѣ алинеи. Азъ нѣма да повтарямъ тѣзи мотиви на комиссията, защото отъ г-на докладчика много добръ се разясниха, но казвамъ, че ако се приеме първата алинея на чл. 3-й, азъ по мене си поне сждя, че не ще можъ се прибера въ Стара-Загора отъ кждѣто сжмъ избранъ, тѣй като това ще бжде въ ущърбъ на нашитѣ избиратели и цѣлия Български народъ ще погледне съ лошо око, ако се приеме първата алинея на чл. 3-й отъ настоящий законопроектъ.

Освѣнъ това, г-да прѣдставители, чудно ми се прѣд-ставя друго едно нѣщо.

Като членъ отъ комиссията, азъ имамъ честь да за-ява на почитаемото Сѣбрание, че това измѣнение на алинея първа отъ чл. 3-й стана, ако сжмъ чулъ добръ, съ съгласието на г-на М-ра и мене ми е чудно, какъ тукъ се из-лиза и се казва, че М-ра не е съгласенъ.

Прѣдъ видъ на това, азъ моля почитаемото Нар. Сѣ-брание, да приеме члена, както е изложенъ въ доклада на комиссията.

М-ръ Стамболовъ: Г-да прѣдставители! Първото нѣщо, което имамъ да възрази на г-на Милева, то е това, че ако и г-нъ М-ръ на Правосъдието да се е билъ съгласилъ на нѣкои измѣнения, които е направила комиссията, по когато той рапортира въ М-рския Сѣвѣтъ тия измѣнения, М-рскии Сѣвѣтъ намѣри, че въ този проектъ, който е на правител-ството, не може да се приематъ тѣзи измѣнения. Ний не криемъ отъ васъ, съ каква цѣль правимъ този законопроектъ. Внасяме го, за да вземемъ единъ приходъ за държавата. И този приходъ, събиранъ въ форма на мито, е справедливъ, защото ако азъ, когато си купувамъ една нива, за да си храня съ нея дѣцата, давамъ за нея 1.000 или 2.000 гроша, длъженъ сжмъ да взема свой документъ, за които да платя мито, гербовъ

сборъ и пр., колко пъкъ повече трѣбва да плати този, който по единъ безвъзмезденъ начинъ получи едно имущество? (Единъ гласъ: Вѣрно). Ето защо, г-да, отъ тжзи точка на зрѣние, ний намѣрихме, че трѣбва да се вземе мито отъ тия, които по завѣщание или наследство зематъ едно имущество, отъ колкото тѣзи, които си го купуватъ. Азъ не вѣрвамъ да се намѣри нѣкой отъ васъ, който да ни съвѣтва да унищо-жимъ това мито, което земаме при издаване крѣпостни актове. Защото, който дава 1.000 или 2.000 л., съгласенъ е да даде още 15—20 лева, за да има единъ документъ, съ който да може да докаже своето право.

Закона, който сме прѣдставили тукъ, като интересува частно хазната, въ сжщото врѣме ще гарантира правата на тѣзи лица, които сами по себе си не можтъ да ги защита-ватъ. Въ къща, гдѣто има нѣкой, който не е оставилъ нищо, сжмѣние нѣма, че тамъ малко гюрултия ще има. Но тамъ, гдѣто умира богатъ човѣкъ, не само че има гюрултия, но има и бой, и още човѣка не изджхналъ, синоветѣ и сна-хитѣ захващатъ да се тѣглятъ за космитѣ. Азъ, като бѣхъ по-напрѣдъ 7—8 години адвокатъ, можъ да ви кажа, че сжмъ гледалъ 10—20 процеса по наследство, по които не можа да се установи, тѣзи хора, като умрѣли и оставили дюкани, ниви, лозя по за 100.000 гр., нѣмали ли сж поне 1.000 гр. пари? Указва се, че нѣма. Защото, който излѣзе по майсторъ между наследницитѣ, туря на ржка паритѣ и всичко, което може да се укрие и остава само нѣколко счупени кащи и друго, каквото не може да се укрие. А ако държавата се заинте-ресува да знае, какво е останало подиръ смъртта на единъ стопанинъ, тогава и интереситѣ на тия, които не можтъ да ги защитятъ, ще бждатъ по-защитени, защото държавата ще ги защити. Прѣдставете си, че умира единъ човѣкъ и остава единъ съвършеннолѣтенъ синъ на 25 год., а другитѣ сж по на 15, 2, 3 год. и подиръ това като знаемъ, че най-близко на човѣка е интереса му, на всичко движимо и струващо пари този голѣмъ братъ турва ржка. Има хора, на които наследството не може да пропадне, тѣ сж селското население, защото богат-ството на селянина се състои въ неговата земя и неговата недвижимост, което човѣкъ не може да скрие въ джеба си. Обаче не е тѣй работата въ градоветѣ, не е тѣй работата на тия, които се занимаватъ съ търговия; защото на повечето отъ тия хора богатството се състои въ паритѣ, които иматъ въ санджака си или въ записитѣ и тефтеритѣ имъ. И до-хождатъ слѣдъ смъртта на главата на семейството голѣмий синъ или голѣмата дѣщеря или жената на покойника, диг-натъ паритѣ, тефтеря и записитѣ и подиръ тѣхъ другитѣ какво ще намѣрятъ? Разбира се нищо. Сжмѣние нѣма, че повечето отъ сиромашкиитѣ семейства лѣжжтъ на врата на най-голѣмий братъ или сестра, подиръ смъртта на бащата. Това го има, сжществува, но и другото сжществува. И ний не правимъ закона за добритѣ хора, а за лошитѣ, които искатъ да злоупотрѣбляватъ. А въ сжщото врѣме, като намираме, че при таково едно прѣминуване на единъ имотъ отъ една ржка въ друга, като не се плаща нищо на държавата, а тя е длъжна да заварди правото на наслед-ницитѣ, то за обезпечение на този имотъ, длъжна е да земе нѣщо и трѣбва да земе. Азъ не знамъ защо до сега нашитѣ

правителства не сж се ползвали отъ закони, които сжществуваатъ. То е ми се струва заради това, защото отъ създаването на Българската държава, като останало по прѣдание да се събиратъ нѣкои данъци, други бѣхж изоставени отъ окупационното правителство и послѣдующитѣ правителства не се сѹмисаха да разроватъ закона, какво сж зимали нашитѣ прѣдшественници, да земаме и ний. Когато единъ адвокатъ доде да докаже въ сѣдилището, че еди-кой си гора принадлежи на Стояна, извѣднажъ се основава на закона за тапитѣ; а ако му кажешъ: добръ, по понеже отъ баща ти останаха толкова и толкова гори, защо не доде на основание на този сжщий законъ да дадениъ 5%, тогава него го нѣма. Когато трѣбва да искаме, закона за тапитѣ е добръ, и който има тания, макаръ да е фабрицирана въ Цариградъ, трѣбва да вземе имуществото; а когато е въпроса да дадемъ, тамъ ни нѣма. Ето защо той е данѣкъ, който сжществува, и който правителството би трѣбвало да го събира, но понеже прѣди насъ толкова правителства не сж го събирали, а сега като се видѣхме малко въ угѣненение, като порастнаха нуждитѣ на правителството и държавата, разбира се, че ние потрѣсихме приходъ. Ний не искаме 5% да ни даватъ отъ имуществото, защото какво е богатството на гражданитѣ въ сравнение съ селенитѣ? Нашиятъ народъ е земеделѣчески и богатството му и въ градоветѣ и въ селата се състои въ недвижими имущества. Има хора богати съ движими имущества въ единъ градъ, 1—2, 10—15 души, на които богатството се състои въ пари, а другитѣ колкото и да сж сиромаси, иматъ си една кѣщица или дюгечче. А на селенина се знае богатството. Слѣдователно, ако направимъ такава пропорция, ако богатството на народа се състои напр. отъ 10 франка, 8-тѣ франка сж въ недвижимо имущество и тѣзи 8 франка трѣбва да се обложатъ съ 5%, споредъ закона за тапитѣ.

Нѣкои г-да оратори, както по-напрѣдъ тѣй и сега, упомѣнѣха и искаха да растѣжатъ Събранието съ картината, когато мюфтията дохождалъ да турва печатъ на имуществата. Да умрѣ въ едно семейство бащата, или майката, то е най-голѣмото нещастие, което може да постигне едно домоцадие. Въ туй врѣме, съмнѣние нѣма, всички се опечаляватъ, но опечаляванетоъ става за туй, че дѣцата малолѣтни, които иматъ нужда отъ прѣхрана, отъ защита, отъ покровителство, оставатъ на произвола на сѣдбата. Държавата не се занимава, какво ще стане съ умрѣлия, а се занимава, какво трѣбва да стане съ живитѣ. Тѣзи, които ще останатъ подиръ смъртта на баща си, вмѣсто да ходятъ като просѣци, нѣка, като плачатъ за смъртта на баща си, да поплачатъ и $\frac{1}{2}$ часъ прѣдъ мюфтията или кѣдията. Азъ даже не съмъ съгласенъ съ мнѣнието на г-на М-ра на Правосъдието да става това описание на имота подиръ 6 мѣсеци, а въ сжщий день на смъртта, за да не се злоупотрѣблява съ интереса на малолѣтнитѣ. Единъ человекъ е длъженъ да отхрани синоветѣ си, до като достигнатъ сами да печалятъ и щомъ единъ човекъ захване да искарева самъ хлѣба си, нѣма защо да се грижимъ за него; но тѣзи, които оставатъ малолѣтни, трѣбва да имъ запазимъ интереса, безъ да гледаме, какво впечатление ще направи това

на нѣкоя сърдоболна жена. Ако това е нещастие, за мой смѣтка азъ го приемамъ и мисля, че мнозина отъ г-да прѣдставителитѣ ще го приематъ.

Сега, г-да прѣдставители, като знаете каква е цѣлѣта на законопроекта, да видимъ, ако приемемъ това, което каза комиссията, ще ли може тѣзи цѣль да се постигне; ще може ли да се създаде единъ приходъ на държавата, който нѣма да тѣжи много; или ще направитѣ единъ законъ, който ще бѣде „бошъ-лафъ“ и който въ такъвъ случай ще оттѣглимъ. Въ България за пойно щастие, понеже има много земи, хората обичатъ да се женятъ и спорѣдъ статистиката на Българското население въ женидбено отношение, ето какво излиза: има 1,376,603 души, които сж неженени, но до 15 годишна възраст. Значи момчета и момичета до 15 годишна възраст има въ България отъ 1,300,000 на горѣ. Да видимъ сега отъ 15 години по-горѣ. Отъ 15 години нагорѣ, до като човекъ умира въ България има неженени 297.000 души, а женени 1,323,816 души. Гдѣто ще се каже почти $\frac{1}{2}$ часть отъ населението не е женено. Ако прѣдположимъ, че тия, които сж неженени, тѣ само ще даватъ наслѣдство, ще излѣзе вмѣсто да имаме приходъ 1,000,000, ще имаме 100,000 или 200,000. По-нататѣкъ овдовѣли има 138,000 души. Напустнати има мжже и жени 2,509 души. Съ не извѣстно семейно положение има 15,000 души. Отъ това изброявание, г-да, ще видите, че въ България — като знаемъ производителността на народа, че на сто домакинства, едно или двѣ нѣматъ дѣца, — ще излѣзе, че ако приемемъ рѣшението на комиссията, цѣлѣта на настоящия законопроектъ не се постига; защото тогава ще облагаме съ мито само наслѣдницитѣ на тѣзи, които нѣматъ дѣца, или, които нѣматъ баща, майка, братя, сестри и пр. — нѣщо което много рѣдко става у насъ. Всѣки познава градътъ си и селото си и нека се попита, когато единъ човекъ умрѣ, не се ли намиратъ отъ тия 3—4 категории роднини поне единъ-двама живи? Щомъ се намиратъ, тогазъ законъ ще падне още по-долу, сир. че нѣма да получимъ нито 50.000 лева, а ний отчѣкваме отъ този законъ 1—1 $\frac{1}{2}$ милиона. Ако не би отчѣквали това, не би ви затруднявали да го изучите, нито би се мъчили да ви убѣждаваме да го приемете.

Ето защо на основание на тѣзи данни вий ще се съгласитѣ, ако искате да дадете приходъ на държавата, да приемете плащанието отъ наслѣдницитѣ $\frac{1}{2}$ на $\frac{1}{10}$.

Нѣкои отъ г-да прѣдставителитѣ казаха, може би справедливо, че повечето хората, като умрѣтъ, оставатъ имущества за 2—3,000 лева цѣнностъ. Да се съгласимъ, че е тѣй. Ако земемъ отъ прѣмитѣ наслѣдници: синѣтъ, дѣщерята, майката или бащата само $\frac{1}{2}$ %, колко ще земете отъ повечето хора? Азъ не хортувамъ за тия, които иматъ милиони. Нека се съгласимъ да е 4.000 лева. На хилядата ще дадѣтъ 5 лева, на 4.000—20 лева. Значи, за раздѣленieto на имуществата, за привѣжданieto имъ на лѣве, ще платятъ наслѣдницитѣ 20 франка. Много ли е това? Съ това тѣ не ще се съсипатъ.

Така сжщо ми се виждатъ малко тенденциозни казанитѣ думи отъ г-на Милева, че ще му зематъ масиглицата и перото, или ще продадѣтъ кравата или телето, за да земе

правителството това, което му се пада. Пѣомъ единъ чловѣкъ има за 4.000 лева имуществото, за участие на властѣта, за запазване и привѣждане въ извѣстностъ имуществото, наследниците въвкога могатъ да платятъ $\frac{1}{2}\%$, т. е. 100 гр. По-напрѣдъ г-да, освѣитъ данѣка, който е земало правителството, като интикалъ, земало се е на гроша пара отъ терекето. Гдѣто ще се каже, този процентъ е билъ $2\frac{1}{2}\%$. Отъ примитѣ наследници земали сж 5% за интикалъ, а за движимитѣ имуществва $2\frac{1}{2}\%$. Ний искаме $\frac{1}{2}\%$, а вий не давате. Тогазъ не приемайте закона.

Заради това ще ви моля най-убѣдително този законъ, отъ който правителството смѣта, че ще има 1,000.000 фр. приходъ, да го приеме. Нека плащатъ малолѣтнитѣ $\frac{1}{2}\%$ на ето, защото съ памѣсването на властѣта ще могатъ да се защитятъ и правата имъ.

Когато бащата или майката умиратъ, не имъ е мжно за голѣмитѣ синове и дѣцѣри и за ожененитѣ и пр., а за малкитѣ дѣца, които оставатъ безъ приглѣждане, безъ покровителство и безъ прѣхрана. А държавата отъ сиромаситѣ хора пѣма полза.

3. Градинаровъ: Азъ бѣхъ ангажиранъ да отговоря на г-на М-ра Тончева и да му кажа, че не е истина онова, на което искаше да убѣждава г-да прѣдставителитѣ, като имъ посочваше чл. 15 отъ неговия законо-проектъ, а чл. 14 по измѣненieto на комиссията. Той каза: „не дѣйтѣ се стрѣска г-да прѣдставители, че окол. началникъ ще дойде да запечатва веднага. Това ще стане подиръ шестъ мѣсеци“. Азъ благодари на г-на М-ра Прѣдсѣдателя, който обясни прѣдъ васъ, че не е тѣй, както обясни г-нъ М-ръ на Правосждието, а, каза г-нъ М-ръ Прѣдсѣдателя, че въ интереса на държавата, въ интереса на малолѣтнитѣ, ако има такива и въ интереса на неправленне имотитѣ, е, веднага, щомъ умрѣ едно лице, да отидатъ да запечататъ и опишатъ имота. Нека плачатъ, каза той, наследниците му двѣ минути повече, отъ колкото да се оплакватъ прѣзъ цѣлия си животъ за тѣхното изгубено право. Тѣй щото вий чухте фактитѣ, които сж прѣбени още въ вашитѣ уши. Заради това не щж да ви убѣждавамъ, че въ момента, когато смъртния е още не дигнатъ, ще се яви финансовия чиновникъ съ жандарми да описва имуществата. Сега, каква ще бжде картината — добра или зла, остава на васъ; вий разбирате, виждали сте смъртъ и нейнитѣ случаи. А повечето отъ васъ, — съвършено малко има, които сж живѣли въ иностранны държави и почти всички сте живѣли въ Турция и знаете, каква картина е прѣдставлявала смъртѣта. Нека се спремъ сега на мотивитѣ на г-на М-ра Прѣдсѣдателя, и г-на М-ра на Правосждието, който каза, че който получи безъ пари единъ имотъ, необходимо пуждно е да плати на държавата извѣстенъ процентъ — съгласенъ съмъ. И това е началото на комиссията, че този, който получава безъ никакво възнаграждение единъ имотъ, той е длѣженъ да плаща, и тя е обяснила, кой не трѣбва, да плаща. Именно комиссията не е считала, че синтъ, който е участвувалъ въ всичкото събиране на имота, майката, или съпругата, която работи деня и ноця, като робъ, ако ѣ се паднѣ слѣдъ смъртѣта на съпруга пѣщо, да плаща мито. Никакъ не е разбирала комиссията синъ и дѣцѣри, които

сж просто роби въ кжци; тѣ слѣдъ смъртѣта на бащата или майката не наследватъ даромъ, а обикновенно онова, повечето, отъ което сж сами спечелили. Знаете, че, ако единъ баща при своята женидба е ималъ 20 дюлюми земя и съ помощѣта на своитѣ дѣца, съ тѣхния трудъ, съ спестеливостѣта на своята съпруга увеличи своя капиталъ на 100 дюлюми и слѣдъ неговата смъртъ, понеже неговитѣ дѣца и жена безвъзмездно полуваатъ имота, трѣбвало да платятъ мито. Моля ви се, до колко ще бжде това справедливо, оставамъ на васъ да се произнесете; но покрайнѣмъ споредъ менъ, азъ намирамъ, че синтъ, дѣцѣри и съпруга не сж друго пищо, освѣитъ членове на едно общо семейство, общо дружество въ работението и въ своя капиталъ. И като таквизъ трѣбва да се освободитъ отъ плащане мито. На-вежда ни се измѣненieto, като ни се казва, че не е Богъ знае колко голѣма работа $\frac{1}{2}\%$, ако ни се плати, когато съ това държавата ще направи едно справедливо распрѣдѣление на единъ имотъ и въвѣки ще знае, какво наследва. Не е истина това. Увѣрявамъ ви, защото акта, който ще се състави отъ административнитѣ власти, не е актъ за раздѣление на имота. За да се раздѣли окончателно единъ имотъ, необходимо е да се обрнемъ къмъ сждилището на основание закона за наследството и да платимъ 2% мито, трѣбва да се прѣведжтъ ташиитѣ, да се плати за гербови марки, крѣпостно мито, право за прѣписване описа и пр. Ето защо казахъ, че не ще се плаща само $\frac{1}{2}\%$, а ще се плаща $\frac{1}{2}\%$ независимо отъ това, което сми плащали до сега. Каза ни г-нъ М-ръ, че признава, че слѣдъ смъртѣта единъ човѣкъ, когато остави малолѣтни дѣца, ще остави може би единъ пълнолѣтенъ братъ, на когото на врата малолѣтнитѣ оставатъ, и той е длѣженъ да ги храни, но има много лоши хора, за това правимъ законъ. Съвършено вѣрно, че законитѣ се правятъ за лошитѣ хора. Но ако съзнаваме, че въ България повечето хора сж лоши, че създаваме този законъ, то тогава трѣбва да заключимъ, че и ний сме лоши; но ако лошитѣ сж съвършено малко, защо по край 5—6 души лоши да обрѣмѣняваме всички? И това не може да ме убѣди.

Въ турско врѣме, въ врѣме на интикала, се е взимало 5% , а сега се искало $\frac{1}{2}\%$. Не е така. Мпозина може да знаете, че интикалъ се взема прѣзъ живота на наследодателя, а не слѣдъ смъртѣта.

Колкото се отнася пѣкъ за да обезпечимъ интереситѣ на малолѣтнитѣ дѣца, не се постига цѣльта именно съ този законъ. Ний имаме законъ за настойничеството и ако г-нъ М-ръ на Правосждието съзнава, че този законъ за настойничеството, който приехме миналата година, въ пѣкое отношение куца, че не се охраняватъ интереситѣ на малолѣтнитѣ да внесе едно малко прѣдложение, въ което да се казва, че слѣдъ смъртѣта на въвко лице веднага имуществата се запечатватъ. Ето гдѣ се обезпечаватъ интереситѣ на малолѣтнитѣ. Комиссията казва въ своя докладъ, че прѣдоставено е право на държавата да получава извѣстенъ процентъ отъ тия далечни роднини, които безъ никакъвъ трудъ безъ никакво ходение и търсение на горѣ на долѣ получаватъ единъ имотъ по безвъзмезденъ начинъ, както се казва

въ заглавието на закона и такива трѣбва да платятъ. А още повече самъ г-нъ М-ръ Прѣдсѣдатель каза, че слѣдъ дѣцата, съпружитѣ, споредъ общата послѣдна теория прямъ наследникъ е държавата. Желалъ бихъ да се направи такъвъ единъ законъ, че слѣдъ прямитѣ наследници наследва държавата, но по крайнѣй-мѣрѣ такъвъ законъ до сега не сѣществувалъ на свѣта.

На всички тѣзи основания г-да прѣдставители, азъ ще ви моля да приемете този чл. 3, както е изложенъ въ доклада на комиссията, именно да се отхвърли първата алинея отъ чл. 3 по законопроекта, защото иначе, бждете увѣрени, че ще направите единъ законъ, съ което ще се повърнемъ въ онова положение, въ което прѣди 20 години е била България. Но пакъ оставамъ на васъ, да рѣшите както обичате.

М-ръ Тончевъ: Г-да прѣдставители! Станахъ само за да поправа една невѣрностъ, казана отъ г-на Градинарова. Азъ не забѣлжихъ никакво противорѣчие между това, което каза г-нъ М-ръ Прѣдсѣдателя и това което казахъ азъ относително срока за намѣсване на властитѣ въ описа. Това, което говорихъ за чл. 14, се отнася върху такова наследство, гдѣто има само пълновъзрастни наследници, а не и непълновъзрастни. Г-нъ М-ръ Прѣдсѣдатель каза, че властѣта трѣбва да се намѣси незабавно тогава, когато има малолѣтни. Иначе не може и да бжде. Случай, за който говори г-нъ М-ра Прѣдсѣдателя, се реголира отъ закона за настояничеството и изисква незабавенъ описъ, а азъ говорихъ за други случаи, прѣдвидени отъ чл. 14, които не изискватъ незабавенъ описъ. Гдѣ е прочее противорѣчието между моето казване и това на г-на М-ра Прѣдсѣдателя?

Колкото за възклицанията на г-на Градинарова, че дѣцата, жената, бащата работѣли заедно като роби, то е тѣй; съгласенъ съмъ, г-да прѣдставители, но въ такъвъ случай кривъ е закона, защото той счита само бащата за собственикъ. Ако закона казваше, че понеже всички работятъ заедно, бащата самъ не може да продаде имуществото, тогава, разбира се, че г-нъ Градинаровъ щѣше да бжде въ правото си; но когато закона счита само бащата за собственикъ, не ще съмнѣние, че, когато прѣминава имуществото, слѣдъ смъртта му, на наследниците, трѣбва да се счита, че то прѣминава по безвъзмезденъ начинъ.

По тѣзи съображения мисля, че възраженията на г-на Градинарова не сѣ основателни.

Докл. И. Титоровъ: Г-да прѣдставители! Чухте отъ правителството, че настоящия законъ билъ повече финансовъ и ималъ за цѣль да създаде единъ приходъ на държавата, И наистина, като се погледне на закона, ще стане ясна цѣльта, за която е внесенъ. Въ доклада на Министерството на Правосъдието е казано, че има надѣжда, въ една година врѣме, отъ дохода, който се узаконява съ този законъ, да се икономисатъ единъ милионъ лева. Мене ми се чини, че да приемемъ даже закона, както го прѣдлага правителството, пакъ не ще може да се земе голѣмата сума отъ единъ милионъ лева. Напримѣръ да земемъ, че отъ този първи членъ ще се искаратъ не единъ милионъ, а половинъ милионъ лева. Тогава трѣбва да се открие, въ течението на една година, едно наследство отъ

сто милиона лева. Значи, за да се земе половинъ милионъ лева, трѣбва да се открие въ цѣла България наследство за сто милиона лева. Сега тѣзи сто милиона лева кои ще ги даджтъ? Да прѣдположимъ, че срѣдно число у насъ, хората ще оставятъ наследство по петъ хиляди лева. Трѣбва тогава да умиратъ въ една година 20 хиляди души, които да оставятъ по 5 хиляди лева, за да може да се събере мито половинъ милионъ лева. Мислимо ли е, г-да прѣдставители, че ще можемъ съ този законъ да земемъ отъ тѣзи точка зрѣние не единъ милионъ, но поне половинъ милионъ? Мене ми се чини, че не може. Трѣбва да измржтъ много хора въ България, за да може да излѣзе такова наследство, (смѣхъ) и да се земе половинъ или единъ милионъ лева. Заради туй, мене ми се чини, че не трѣбва да мислимъ, тукъ, че този законъ ще даде такъвъ приходъ. Азъ мисля, г-да прѣдставители, че този законъ е крайната мѣрка, която може да земе една държава, за да уголѣми источниците си; но има други источники. Много справедливо забѣлжи г-нъ Градинаровъ, като каза: кой ще бжде противъ, ако на спиртнитѣ питиета се наложи двоенъ данѣкъ? Кой ще бжде противъ, ако се увеличи данѣка на тютюна? Но този данѣкъ, който е туренъ тукъ, мене ми се чини, че можѣхме да го избѣгнемъ. Избѣгнала е този данѣкъ и друга държава. Италия напримѣръ, въ самия списѣкъ, който прѣдставлява Министерството на Правосъдието се вижда, че тя не зима отъ прямитѣ наследници мито. Зема половина на сто отъ роднитѣ родители, а на другитѣ не зима нищо. Защо да не рѣшимъ и ний сѣщото? Азъ не зная финансовото положение на Италия, г-нъ М-ръ на Финанситѣ може да го знае подобру, но до колкото расправятъ вѣстниците, тя стои въ финансово отношение по-долу отъ насъ и като тя не туря този данѣкъ, защо да го туримъ ний?

Като навеждамъ тѣзи съображения, моля Нар. Събрание, да се съгласи съ това, което казахъ за въ полза на прѣдложението на комиссията.

М-ръ Д. Грековъ: Г-да прѣдставители! Разискванията по този законъ станаха много дълги и азъ, ако зехъ думата, то бѣше само, за да поставя въпроса на истинската почва, на която той трѣбва да стои. Тукъ навеждаха се аргументи отъ г-да ораторитѣ, които говориха противъ закона, такива, които споредъ мене нѣматъ голѣма важностъ. Тѣ нѣматъ важностъ не само по тѣзи причини, които се искаха отъ моитѣ почитаеми събратия, г-да министритѣ, но още и по това съображение, че тукъ е дума за единъ фискаленъ законъ. Казаха ви, че не трѣбвало да се расплакватъ дѣца, вдовици и пр. въ онази минута, когато смъртта стои въ вжщата. Но най-сѣтнѣ разрѣшава ли се съ това въпроса? Днесъ правителството ви казва, че държавата, за да посрѣдне расходитѣ, които трѣбва да станатъ, непрѣменно има нужда отъ нѣкакви доходи и ви прѣдлага това срѣдство. Прочее, въпроса, който трѣбва да се разрѣши тукъ, е слѣдующия: Има ли другъ нѣкой начинъ по-лѣсенъ, който по-безъ плачъ — тѣй да се каже — по-безъ усилие, отъ страна на населението, да даде този доходъ, отъ който има нужда държавата? Ето въпроса, който трѣбва да се разрѣши. Ако има такова срѣдство, нѣка го укажатъ г-да прѣд-

ставителитѣ. Ако се отхвърли този законъ, бюджета ще остане съ дефицитъ и тогава трѣбва да се създадѣтъ други нови източници. Правителството не намира други по-добри източници отъ тѣзи. Правителството намира, че съ този законъ най-справедливо и най-нечувствително може да се наложи единъ данѣкъ. И най-сѣгнѣ тукъ ви се искаха причинитѣ и тѣзи причини сж много основателни. Каза ви се тукъ, че при всѣко прѣхвърляние държавата се явява и казва: тукъ има богатство, което се прѣхвърля отъ една ржка въ друга; и азъ съмъ тукъ, и за мене трѣбва да има нѣщо. И най-сѣгнѣ въ всичкитѣ трансакции, които ставатъ, вий виждате, че и държавата се явява. Подписвате днесъ една полица за хиляда лева, държавата се явява и казва: чѣкай, ти тукъ зимашъ хиляда лева, прѣхвърлитѣ се пари между васъ, дайте да залѣпимъ една гербова марка, — и зема си правото въ това прѣхвърляние. Продавате единъ имотъ, — държавата си зима правото. Единъ търговецъ продава, купува, държавата му казва: стой, ти тукъ съ пара играешъ, ела плати патентъ. Държавата зима отъ тамъ, гдѣто има. И този данѣкъ, който ви се прѣдлага, има сжщитѣ основания. Държавата дохожда и казва: единъ човѣкъ умира и остава наследство, това наследство ще прѣмине на неговитѣ наследници. И азъ съмъ тукъ. Ще стане прѣхвърляние на имотъ отъ едно лице къмъ друго, било подиръ смъртта, било при-живѣ, безъ разлика, както се зима при прѣхвърлянието на имота, когато става при живѣ, така сжщо и когато става прѣхвърлянието по причина на смъртъ, по наследство. Какво може да се възрази на това? Всичкитѣ други съображения, които се искаха, тѣ сж второстепенни, и най-сѣгнѣ можъ да каже, че не сж до тамъ точни. Г-нъ Градинаровъ каза: защо да се расплакватъ дѣцата? Че дѣцата, и безъ сжществуването на този законъ, пакъ ще се расплакватъ. Въ закона за наследството се прѣдписва на мировий сждия веднага слѣдъ смъртта на главата на семейството, да отиде да опише имота. Тогава нали ще плачатъ пакъ дѣцата? Ако е, да не ги расплакваме въ този случай, да не ги расплакваме и въ други. Тѣй щото този мотивъ е даденъ само повърхносно, безъ никакви основания даже. Каза се още отъ него, че не било право да се земе този данѣкъ, защото дѣцата и сунругата всички работѣли заедно. Това не зная до колко е право, но даже ако го приемемъ за право, то обема само нѣкои отъ случаитѣ. Ами когато бащата дойде да наследди сина си, той работилъ ли е съ сина си заедно? Синътъ е печелилъ отдѣлно, умира той безъ дѣца, дохожда бащата и го наследва. Синветѣ били работѣли заедно и за това тѣ да се освободятъ; но тогава, кой е мотивътъ тѣкъ, по който комиссията е освободила бащата?

Вий виждате, г-да прѣдставители, че този въпросъ, когато го е разгледала комиссията, разгледала го е до нѣидѣ си, като не е зела въ съображение всичко, защото въ дадения случай този мотивъ, ето го, не сжществува.

За всичкитѣ тѣзи причини, които имахъ честта да изложа, азъ съмъ на мнѣние, че закона трѣбва да се приеме нецѣло, защото трѣбва да се създадѣтъ източници за доходи. Мисля, че това е най-справедливия източникъ за доходъ.

Източникъ, отъ който най-малко ще усѣти населението, по причини, които бѣха изложени тукъ отъ почитаемитѣ ми събратии, е именно источника, когото ви прѣдлага правителството, и за туй трѣбва да се приеме този законъ. Инакъ, ако не го приемете, дайте другъ да направимъ. Хайде да увеличимъ десѣтъка, емляка, и другитѣ даждия. Ако не щете по този начинъ да се създадѣтъ приходи, трѣбва да се приеме другъ нѣкой начинъ, защото расходи трѣбва да станатъ и трѣбва да се създадѣтъ източници за тѣзи расходи. Когато дойде да се разиска бюджета, вий ще видите, че правителството не само туку тѣй отъ желание да расплаква вдовицитѣ и дѣцата е прѣдложило този законъ на Нар. Събрание, но за туй, защото се усѣща нужда въ създаването на нови източници. Заради това азъ съмъ на мнѣние, че трѣбва този законъ да бжде приетъ, особено тѣзи статии, защото ти съставлява главния доходъ, който ще може да се получи отъ вотиранието на този законъ. Ако не се приеме тѣзи статии, много справедливо забѣлѣжи г-нъ М-ръ Прѣдсѣдателя, че тогава по-добрѣ да не се гласува никакъ този законъ, защото другитѣ случаи ще дадѣтъ много малѣкъ резултатъ, така щото, не е даже нужно да се вотира закона, ако не се приеме третия му членъ. (Гласове: Исчерпанъ е въпроса. Други: Не е исчерпанъ още).

М-ръ Тончевъ: Азъ искамъ само да поправа г-на докладчика на комиссията, който тълкуваше таблицата, която е приложена въ доклада къмъ законопроекта, и отъ тамъ вадѣше заключение, че не трѣбва да се приеме чл. 3-й ал. 1. Той каза, че въ Италия родителитѣ били освободени отъ митото, т. е. само роднитѣ родители плащали $\frac{1}{2}\%$ мито, а другитѣ нищо не плащали. Това обаче не е вѣрно; защото чъртитѣ, които личатъ въ графитѣ на таблицата, не показватъ, че означаванитѣ въ тѣхъ лица не плащатъ; на противъ чъртитѣ обозначаваатъ, че означенитѣ въ сжщитѣ графи лица се считатъ отъ законодателя за нероднини и се облагатъ съ мито, като такива. Тѣй щото отъ родителитѣ само роднитѣ плащатъ $\frac{1}{2}\%$, т. е. тѣзи, които сж родили дѣцата, плащатъ това мито, а другитѣ плащатъ като нероднини. За туй азъ искахъ само да поправи навѣрното тълкувание на г-нъ докладчика на нѣкои знаци въ таблицата. (Гласове: Исчерпанъ е въпроса).

Прѣдсѣд. Има записани да говорятъ още 12 души (Гласове: Да се говори! Други Гласове: Да се гласува). Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори още?

Срѣдовъ: Споредъ правилника; 5 души трѣба да говорятъ, за да можѣтъ да се прѣкратятъ дебатитѣ.

Прѣдсѣд. Моля г-нъ Срѣдовъ, да не учи бюрото, какво трѣба да прави. Събранието е, което рѣшава. Който не-приематъ да се говори още, да си вдигнатъ ржката (Меншество). Ще се говори, значи.

Г-нъ Коста Диновъ има думата.

К. Диновъ: Г-да прѣдставители. Искамъ да вѣрвамъ, че г-да министритѣ доста добрѣ разясниха на Събранието, дали да се приеме или не първата алинея на чл. 3-й отъ закона. Защото споредъ мене, ако се отхвърли тая алинея, по-добрѣ ще бжде да отхвърлимъ цѣлий законъ. Г-нъ докладчикъ наведе, че трѣбвало да има наследство за сто

милиона, за да могло да се добие доходъ отъ единъ милионъ, както каза г-нъ М-ръ Прѣдсѣдатель; и защото нѣмало таква голѣмо наслѣдство да се даде, то не могло да се постигне цѣльта, тогава да се отхвърли члена. Ами ако се отхвърли члена, тогава ще излѣзе че ний правимъ законъ такъвъ, отъ който нѣма да излѣзатъ и разноситѣ за книгата, гдѣто се печата. Азъ ми се види чудно, щото нѣкон се страхуватъ толкова и ни показватъ примѣръ отъ Турскитѣ кадии, какво правили.

Ако вземемъ да привеждаме тукъ делиормански примѣри, тогава е друго. Знаемъ ний въ Турско врѣме, какво ставаше: отиватъ чорбаджиитѣ краджѣ, братята краджѣ, кадитѣ краджѣ и гледанш не останало нищо. Но у насъ нѣма да става това, че нашитѣ чиновници не сж такива и устроението на държавата ни не е таква, та нѣма защо да се страхуваме. Но щѣли да се релакватъ дѣцата; — по добръ когато сж малки да плачатъ, а когато порастѣтъ да не плачатъ. Азъ, до колкото знаа, имало е случаи, щото, до гдѣто порасте дѣтето, всичко се ограби и нищо за него не остава. (Единъ гласъ: Не е истина!) Какъ не е? (Смѣхъ). Освѣтъ това, мотивитѣ на комиссията, споредъ мене, бѣхж, че дѣцата, дщеритѣ и синоветѣ вземали участие въ придобивание на имотитѣ. Това разбирамъ, но прѣдставете си, че имаме единъ такъвъ законъ, както този неприяетъ още и се внесе единъ законопроектъ, за да се унищожи тоя законъ. Така ли едностранчиво ще погледнѣше комиссията на въпроса? Трѣбваше да мотивира комиссията, че оня, който не е способенъ да управлява имотитѣ на бащата, естествено трѣбва да му се зематъ, че е недостоеенъ за тѣхъ. (Смѣхъ). Споредъ мене не всички синове зематъ участие въ придобиванieto, но закона е общъ за всички. (Гропотъ). Моля ви се, не дѣйте тропа. (Смѣхъ). Тѣй щото, г-да прѣдставители, всички синове, казвамъ, зематъ участие, но не всекога. Най-напрѣдъ отъ гдѣ зематъ капиталъ? Пакъ отъ капитала на бащата. Днесъ не е, както бѣше едно врѣме. Ако има синъ или дщери, то всички зематъ участие да печалатъ. За това съмъ на мнѣние, да се приеме първа алинея отъ чл. 3, както е прѣдставена отъ г-на Министра.

К. Костовичъ: Г-да прѣдставители! Доста дълго се говори по първия пунктъ на чл. 3 отъ законопроекта. Азъ ще говоря по на краткъ и ще наченъ най-напрѣдъ отъ доклада на г-на М-ра на Правосъдието и доклада на самата комиссия. Г-нъ М-ръ въ наченването още да ни обявява законѣтъ, който днесъ разглеждаме, каза, че тозъ законъ ще достигне своята цѣль, защото чрѣзъ него щель да се добие извѣстенъ приходъ, който билъ необходимо нужденъ за държавата; защото нѣмало държава, въ която да се не плащало мито, когато нѣкое наслѣдство било по подаръкъ, било по право придобито, прѣминава въ други ржцѣ, и че най-послѣ всеко имущество, което прѣминава по безвъзмезденъ начинъ, трѣбвало да бжде обложено съ тозъ данькъ. По-нататкътъ ни каза г-нъ М-ръ, че бащата ималъ право да зема да испие и изеде имотитѣ и никой нѣмалъ право да му противодѣйствува за това, защото той ги печелилъ и ималъ слѣдователно право да ги испие. Отъ друга страна комиссията въ своя докладъ казва, че понеже имотитѣ,

които оставатъ отъ бащитѣ, прѣминаватъ на сжщата семейна община, то, разбира се, и тѣзи семейна община не трѣбва да плаща нищо новъ налогъ. Сирѣчь наслѣдницитѣ по нисходяща линия, съпрузитѣ, а сжщо и наслѣдницитѣ по възходяща линия, не трѣбвало да плащатъ този налогъ.

Сега да видимъ дали, г-нъ М-ръ на Правосъдието е правъ въ своитѣ съждения и дали тѣзи семейна община сжществува, или не? Че сжществува семейна община у насъ, се вижда отъ самий мотивъ, наведенъ отъ г-на М-ра. Той каза, че дѣцата работятъ съ своитѣ бащи и майки, печалитъ наедно и слѣдователно имотитѣ, които оставатъ отъ тѣхъ, сж за всички. При всеъ това, каза той, когато прѣминуватъ тѣ въ тѣхни ржцѣ, трѣбва да плащатъ мито. Въпросъ е сега, дали е това право, легално, законно и основателно. Азъ, който съмъ работилъ на едно съ баща си, да плащамъ налогъ за своя трудъ? Дали е право да платя, за онова, което съмъ придобилъ съ своитѣ физически сили или способности? Азъ казвамъ, че това нѣщо е несправедливо. А това нѣщо ге каза г-нъ Министръ, като искаше да каже въ възражение на г-на Градинарова, че бащата ималъ право да располага съ своитѣ имущества. Но, ако е тѣй, г-да прѣдставители, тогава гдѣ остава семейната община? Ако бащата ималъ право да располага съ имотитѣ, то защо трѣбза да работятъ заедно съ него и синоветѣ? Трѣбвало би тѣ да работятъ отдѣлно и да иматъ отдѣлни имоти. Но ний не виждаме подобно нѣщо. Напротивъ виждаме, че бащата селянинъ умира и не прѣдава всичко на сина, а виждаме всичко останало отъ него или изработено отъ него, отъ неговитѣ дщери или отъ неговитѣ дѣца или съруга, съставлява негова собственность и законѣтъ постановява това за наслѣдство на всички наслѣдници, били тѣ малолѣтни или не, били печелили наедно съ бащата или не, и когато туй наслѣдство прѣминува въ ржцѣтъ на наслѣдницитѣ, да платятъ извѣстно мито. Добръ, ако всичко това е справедливо.

По-нататкъ г-нъ М-ръ Прѣзидентъ ни каза, че тозъ законъ се правилъ за лошитѣ хора, а не и за добритѣ. Но, г-да прѣдставители, тозъ законъ, който ний разглеждаме днесъ, не се прави нито за лоши, нито за добри хора. Той е единъ законъ, по който трѣбва да се зема едно мито на едно имущество, което прѣминува къмъ наслѣдници по безвъзмезденъ начинъ. Ако бѣше законъ криминаленъ, законъ углавенъ, съ който да се наказватъ хората лоши, или съ който да се обуздаватъ нѣкои лоши хора, тогава разбирамъ и билъ бихъ съгласенъ тогава, но тукъ се казва, че, ако едно наслѣдство прѣминава отъ едни ржцѣ на други, ще се плати мито $\frac{1}{2}\%$, ако то минава на сина; ако то минава на жената, ще се плаща мито пакъ $\frac{1}{2}\%$, ако ли шкъ на братъ прѣминава, то митото е 3% . Има ли тукъ нѣкакви прѣстѣпления, имали въпросъ за лони хора? — Не. Тукъ има имоти, които прѣминаватъ отъ едно на друго име. Ако ли щкъ додемъ да кажемъ, че въ чл. 15 на законопроекта е казано, че всеки единъ, който има да получи наслѣдство, е длъженъ да заяви за това на властѣта, въ такъвъ случай, разбира се, пакъ нѣма наказание, защото, ако има укривателъ въ течение на 6 мѣсеца, тозъ, който е получилъ наслѣдство, не е извѣстилъ на властѣта, той, разбира

се, наказва се по особитѣ распоредания на закона. Но азъ не разбирамъ, че тукъ се разбира никакво прѣстѣпленіе, че тукъ има нѣщо за лоши хора, които да се наказватъ. Тукъ въпросътъ стои чисто и ясно. Комиссията, когато е разисквала законопроекта, когато разгледваше алинеи първа чл. 3, доде до заключение, че първото наслѣдство е на нисходящата линия, сърузи и родни, по възходящата линия, именно баща и майка, — които не трѣбва да плащатъ никакво мито. Мотивитѣ, по които се е рѣководила комиссията, сж изложени въ доклада ѝ, нѣкъ основанията, които ни се навѣдоха отъ г-на М-ра на Правосъдното, додоха да подържатъ сжщитѣ мотиви. Г-нъ М-ръ дойде да ни каже, че бащата билъ законенъ глава на семейството, и, ако даже да работило цѣлото семейство съ него, той има право да располага самъ съ спечеленото имущество. Тогава тукъ е вече патриархалний животъ, глава на семейството е бащата, а тукъ е и семейната община. Тогава, ако бащата има това право, ако той печели заедно съ всички, защо синътъ, жената или дѣщерята да плащатъ мито? Каза ни се, че никой другъ нѣмало да не плаща, или прямиитѣ наслѣдницитѣ, сърузитѣ, бащата и майката нѣмало да не плащатъ извѣстенъ налогъ. Добръ! Азъ ще взема самий докладъ на г-нъ М-ра и ще докажа именно, че сърузитѣ, дѣцата и тѣхнитѣ помощници не плащатъ нищо. Тѣ сж освобождени: роднитѣ родители сж освобождени, доведенитѣ дѣца тоже не плащатъ, сърузитѣ и братията сжщо. Даже и самата комиссия повече е ограничила законътъ и тя е освободила дѣцата, сърузитѣ, бащата и майката; а не е освободила отъ налога двоюроднитѣ, доведенитѣ брати и сестри. Слѣдователно ний сме били още по-консервативни, като сме създавали този законъ, а въ Прусиа сж биле по-либерални и сж дадени тамъ повече права на тия, които законодательтъ е гледалъ като на съучастници на печеливнитѣ имотитѣ.

Прѣдъ видъ на това, азъ намирамъ, че основанията на комиссията сж основателни и ще моля почитаемото Народно Собрание да приеме чл. 3 отъ закона така, както е измененъ отъ комиссията.

А. Вашево: Г-да прѣдставители! Много отъ това, което азъ искахъ да кажа въ полза на исказаното мнѣние на комиссията, исказаха го други оратори.

Ще спомѣнж само оиѣзи нѣща, които мисля, че пропуснаха да кажатъ тѣзи оратори, които поддържатъ мнѣнието на комиссията.

Г-да Министритѣ, като поддържаха законо-проекта, напиреха най-главно на това, че потрѣбни сж на държавата срѣдства за уравновѣсяване на бюджета и за покриваніе на расхода, слѣдователно, казватъ, дайте ни други нови приходи, ний ще бждемъ готови да отстѣпимъ отъ този законъ. Обаче не виждаме други нови срѣдства за приходи, зарадъ това полагаме този законъ. Съ това мисля, че г-нъ М-ръ се съгласява, до извѣстна стѣпень, съ доводитѣ, които навѣжда комиссията, за че този налогъ тѣжко ще лѣжи на населението.

Г-да прѣдставители! Призна се отъ всица, които говориха, че нашата държава е исклучително земеделъческа, и че повечето закони, които сж изработени тѣй, лѣжатъ

най-много на земеделъческото население. — Най-голѣмото богатство на Българския гражданинъ, каза г-нъ М-ръ Прѣдседателъ, състои въ земедѣлието. Слѣдователно и този законъ ще лѣжи върху земедѣлскогo население най-много, което ще бжде прѣтоварено съ това даждие. Има ли тукъ справедливостъ? Ний знаемъ нашитѣ селини какъ спестяватъ, за да можтъ да прикупятъ и да приложатъ при своитѣ имущества нѣщо повече. Вий сте били очевидци, г-да прѣдставители, какъ единъ баща въ тъмни зори отива да оре и повлича своето седмогодишно момче или момиче да води воловетѣ. Значи, това дѣтѣ зима участие въ спечелванието на имуществото. Ако това дѣтѣ отива съ него, друго отива да пасе овцетѣ, а трето отива да върши друга работа. Вий знаете, че съругата съ хурка, или съ дѣте въ рѣка, отива да придружи свой мъжъ въ жегва или оранье. Даже тя го не напуца и когато нѣма физическа възможность и не може да ходи съ него. Даже и въ послѣдната минута на ражданието, отива съ него по полето и често пакти се е случвало тамъ да роди. Ето какъ жената и дѣтето зиматъ участие въ спечелване на тая земя. Незавляимо отъ това, трѣбва да не испускаме изъ прѣдъ видъ и други нѣща. Нашото земеделъческо население се снабди съ още повече земя слѣдъ изселванието на турцитѣ, и за купуванието на тѣзи земи е плащало пари, но е платило още извѣстни бѣрии, за да се снабди съ актове. Значи, за земята, която е придобита съ общи усилия, която фактически принадлежи на бжджницѣ членове на семейството, а само юридически принадлежи на главата на семейството, щомъ той умрѣ, наслѣдницитѣ ще бжджтъ принудени да плащатъ извѣстни даждии, защото това имущество ще прѣмине върху тѣхъ.

Г-нъ М-ръ на Правосъдието каза: това е вѣрно, но кривъ е закона, че е поставилъ бащата, като стопанинъ на всичкитѣ имущества. Ако закона, г-да прѣдставители, е кривъ въ това отношение и не е имало другъ способъ да се постави друго лице управлението на семейството, освѣнъ да се врѣчи на една глава, трѣбва ли да бждемъ ний още по-криви да създадемъ другъ още по-кривъ законъ? Каза се, че бащата може прѣдварително да продаде имотитѣ и слѣдователно нищо друго не остава на наслѣдницитѣ, макаръ и да сж работили и тѣзи за спечелванието му; и ако това не се е случило, то наслѣдството иде като даромъ. А щомъ това е тѣй, то много справедливо е и държавата да земе своята часть. Добръ, но слѣдва ли отъ това, че, понеже владѣтельтъ на едно имущество не го е прѣсналъ или пропилъ, наслѣдницитѣ му нѣматъ никаква часть въ придобиванието на това имущество?

Това загатнахъ, за да докажа, че на тѣзи, които сж участвували въ производванието на единъ имотъ, не трѣбва да се зима мито.

Г-нъ М-ръ Грековъ, като дойде до въпроса за родителитѣ, когато тѣ не работятъ съ синоветѣ си, каза, че едва ли има случай, дѣто родителтъ да е зель нѣкакво участие въ спечелванието на имота.

Г-да прѣдставители! Ний знаемъ, че немогнитѣ родители, ако не можтъ нищо да направятъ на своитѣ синове — ето какво правятъ: неговата майка варди неговитѣ

дѣца, когато той отива да работи. Това е развързване на неговитѣ рѣцѣ, за да може повече часове да употреби въ работа, слѣдователно да може нѣщо повече да произведе. Това не е ли трудъ, този трудъ не трѣбва ли съ нѣщо да се възнаграждава? Този родителъ, освѣтъ радостта, която ще да има, не трѣбва ли да откъва и подобрене на своето положение, ако нещастие постигне синоветѣ му?

По въпроса, за че този законъ е внесенъ да създадемъ на държавата извѣстенъ приходъ, трѣбва да признаемъ, че това е вѣрно и справедливо е да се намѣрятъ приходи за държавнитѣ нужди. Ний, г-да прѣдставители, сме тѣзи, на които е дадено право, а същевременно и обязанность, да се грижимъ за поддържанieto на нашата държава. За всички нужди, които тя има, трѣбва да прѣдвидимъ потрѣбнитѣ приходи, за да се удовлетворятъ. Ний, заедно съ правителството, трѣбва да земемъ своевременно грижи, за да намѣримъ источники за покриване расходитѣ на нашата държава. Напомни ни единъ отъ г-да ораторитѣ, че правителството можало, както по едно извѣстно дамиде да увѣличава, могло и други источники да създава, съ които да може да замѣни този приходъ, който ще докара на държавата този законъ и това е въ рѣцѣтѣ, както на правителството, тѣй също и въ рѣцѣтѣ и въ грижитѣ на прѣдставителството. Каза ни се още, че държавата тукъ има едно пестимѣнно право да зима извѣстно дамиде, когато прѣминаватъ едни имоти къмъ други, за това, защото при едно купуване-продаване плаща се мито, при свързване на единъ договоръ, при направение на единъ записъ, плаща се тоже мито чрѣвъ марки и т. н. Но само не ни се каза отъ г-на министра, който поддържаше този доводъ, че въ тѣзи случаи държавата участвува не само да си принесе извѣстна материална полза, но и за да осигури самата сдѣлка, която се извършва мѣжду двѣ лица; значи, то участвуваше мѣжду тѣхъ за въ полза на контрагентитѣ. При купуване-продаването има нужда да се яви лицето прѣдъ нотариуса, прѣдставителя на властѣта, защото знае, че безъ това контракта ще бѣде споренъ и нѣма да има за него никаква гаранция. При свършване на единъ договоръ трѣбва пакъ лицата да се явятъ прѣдъ прѣдставителя на властѣта, за да има договора извѣстна сила и значение. Но не е така, г-да прѣдставители, и въ данный случай, затуй, че едно имущество въспроизвѣдено отъ едно лице, само защото този, който е билъ юридически владѣтель на тѣзи имущества, го нѣма и, другъ, който и така се ползува отъ тѣзи имоти, защото ще дойде врѣме да стане прѣдъ закона и прѣдъ хората ступанъ на тѣзи имущества заради това да плаща.

Каза се още, че държавата въ този случай съ участието си ще усигори интереситѣ на наследниците, защото, ако държавата не участвува, могатъ да станжтъ всевъзможни злоупотрѣбления. Ми се чини, да поставимъ държавата да защитава въ такъвъ видъ интереситѣ на частни лица, ще рече да откажемъ, че тѣ съ способны за себе си, да се грижатъ. Нека всекой наследникъ, който мисли, че ще има извѣстно право, се погрижи да прѣдстави какви да е документи или доказателства прѣдъ когото трѣбва, за да си осигори това свое право. Държавата нѣма да стане въ този

случай адвокатъ, или едно откупно лице на частнитѣ лица, за да съдѣйствува да получаватъ своитѣ права.

Колкото до въпроса за сирачетата, г-да прѣдставители, ний имаме законъ и този законъ напълно гарантира тѣхнитѣ права, нѣма за какво другъ законъ да създаваме да се грижа за тѣхнитѣ права. Щомъ умрѣ нѣкой и остави малолѣтенъ наследникъ, закона задължава властѣта да опише имуществата, а при това, ако нѣщо се е укрило, пакъ закона се гриже да имъ нареди настойници и помощници на тѣхъ, съвѣтници, които да гледатъ, че, ако нѣщо се укрило, да даватъ работата въ съдъ и т. н. Значи въ такъвъ случай не ще съмнѣние, че държавата трѣбва да се яви като закрилникъ. Но за възрастнитѣ и други хора държавата да влиза тамъ, дѣто почти нѣма нужда отъ нейното съдѣйствие — защото всеки може да пази своитѣ интереси — ще бѣде твърдѣ несправедливо. (Прѣдсѣд.: Свършихте ли г-нѣ Башевъ?)

Затова, г-да прѣдставители, азъ се присъединявамъ къмъ мнѣнието на комиссията за отхвърлянето на първата алинея отъ чл. 3 по проекта и за приеманieto на другитѣ алинеи така, както съ приети отъ комиссията, понеже и г-нѣ Министръ на Правосѣдието въ своята рѣчь каза, че той нѣма нищо да възразява противъ това мнѣние на комиссията.

М-ръ Стамболовъ: Ако почнемъ да си правимъ възражения, като откъсваме извѣстни фрази на своитѣ противници и се хващаме за тѣхъ, разбира се, че отъ разискванията нѣма да има никаква полза. Когато правителството говори и пише, то туй, което говори и пише, мислило го е по-напрѣдъ и надѣвало се е, че ще го прѣдлага на хора, които добросъвѣстно ще го разискватъ. Менъ ми се струва, че г-да ораторитѣ, които говориха противъ исканieto на правителството: да се облага съ $\frac{1}{2}\%$ наследството на прямитѣ наследници, трѣбваше да възразяватъ на това, което се говори отъ насъ. Казва ви се и пакъ повтаримъ, че правителството е длъжно да ви прѣдстави редъ отъ законопроекти, за да увеличи доходитѣ на държавата. Нашата държава въ рѣстояние на нѣколко години е увеличила своитѣ расходи, и увеличила ги е, защото нуждитѣ на държавата изискаха това. Ний направихме войска, каквато нийдѣ нѣма; вземаме приблизително 36,000 души солдати, дѣто ще се каже $\frac{1}{10}$ е $\frac{1}{6}$ процентъ, какъвто нийдѣ не взематъ; искаме да въоръжимъ войската съ най-добро оржие; искаме да имаме учреждения най-добрѣ наредени; вий сами, или вашитѣ прѣдшественници, сте втирали да правимъ желѣзници близо до 100 милиона лева, а пари нѣма отъ гдѣ да копаемъ, за да ги направимъ.

Тогавъ, ако тѣй расжждаваме, ще дойдемъ да се съгласимъ съ васъ, но нѣма да бѣде друго, освѣтъ както едно врѣме, прѣдставителътъ Цѣко Войвода, слѣдъ като вотирахме законътъ за паритѣ, той прѣдложи и каза: г-да, да напуснемъ вече и да не събираме данъци; колкото пари трѣбватъ на държавата ще ги насѣчемъ. Ама отъ гдѣ трѣбва да земемъ сребро и злато, това той не знае.

Ако нѣмаше нужда правителството, или по добръ ако държавата — защото правителствата могатъ да се мѣняватъ — нѣмаше нужда отъ пари, ний не бихме дошли прѣдъ васъ да

сѣ прѣпираме и да казваме: дайте ни толкозъ пари, за да направимъ еди-какво. Ний имаме нужда да създадемъ най малко около 8—9 милиона нови приходи, защото създаваме и сме създали вече расходи. Ако би правителството да намѣри 70—80 милиона франка, разбира се, ще почне да строи голѣмата желѣзница. Тия пари, всѣка година на опрѣдѣленъ день, на опрѣдѣленъ часъ, ще иматъ 3—4 милиона лихва. Отъ гдѣ ще ги вземемъ? Хубаво е да се вземемъ на желѣзницитѣ, но нѣмаме пари да ги направимъ. Слѣдъ туй, ако би правителството да не може да се споразумѣе съ новата компания, която ще замѣсти Хирша, и да защити интереситѣ на населението, та да не ни експлоатиратъ, както напрѣдъ, ний ще бъдемъ принудени да създадемъ нова желѣзница, която отъ Саранъ-бей прѣзъ Пловдивъ, Чирпанъ, Ст.-Загора ще отива до Ямболъ. Значи и за тамъ ще трѣбватъ пари, и разбира се, щомъ нѣмаме тия пари, ще ги вземемъ на заемъ, защото на насъ нѣма кой да подарява и не желаемъ да ни подаряватъ. Държава, която не може да покрие своитѣ разности, по-добрѣ да не съществува.

Миналата година правителството, безъ да земе една пара на заемъ, купило е пушки и има да исплаща близо 15 милиона лева.

Ний не приехме да останемъ съ старитѣ пушки, когато на сжѣднитѣ ни една друга държава дава пушки и не ги купуватъ съ пари. Съ една дума разноскитѣ всѣки день се увеличаватъ. Ето ви напиримървъ едни нови разноски. За нашата войска трѣбватъ около 2,000 офицери; сега имаме около 1200; слѣдователно, ката година ще трѣбва да се при-даватъ 50—100 души, които ще получаватъ по 3—4,000 л. Значи, щомъ всѣка година ще прибавиме по 100 души ще имаме нови разноски по 400,000 лева. А между тѣмъ, тѣзи хора ни трѣбватъ, защото въ военно врѣме трѣбва да има кой да командува войскитѣ, а пъкъ не можемъ да вземемъ човѣка отъ дома му и да го проводимъ да води солдатитѣ. И много още други работи изискватъ разноски.

Една държава, която не може да посрѣшне работитѣ си, а прави заемъ, за да плаща на чиновницитѣ, или по-добрѣ, зарадъ да посрѣшне единъ редовенъ расходъ, тая държава не е достойна да съществува. Вий г-да прѣдставители, ще видите, че по-късно правителството ще внесе и други законопроекти за увеличение на известни данъци. И тамъ може да възражавате, че само пари ви се искатъ; но, като некате да имате добрѣ устроена държава, като некате желѣзници, портове, добра войска, добро управление и пр., дайте ни пари. Отъ кого да вземемъ пари? Отъ койго има. Отъ койго нѣма, нѣма какво и да вземаме; напиротивъ, трѣбва да му се даде. Нѣкой сиромасъ, ако се разболѣе, ще го прибрѣмъ въ болницитѣ, ще го хранимъ и цѣримъ. Добрѣ, на ли трѣбва и болницитѣ да се поддржатъ съ пари? Най-сѣтливъ даваме пари за помощъ и въ други мѣста.

Заради това, когато единъ човѣкъ, ако остави твърдѣ малко имущество, съмнѣние нѣма, че нѣма да го закачаме, както е и казано въ чл. 2, но ако този човѣкъ остави 10—20,000 лири, защо да не земе държавата 200 лири напир.? Трѣбва да знаете г-да, че другитѣ данъци не сж тѣй справедливи, както този данъкъ може да бжде. На каквото

има, ще се зема, на каквото нѣма, нѣма да се зема. Напир. единъ адвокатъ, ако е доста способенъ и работи та спечелва въ годишата 5—10,000 фр.; а другъ единъ банкирнитѣ работи и получава отъ 100—200,000 фр. или да кажемъ 50,000 фр. приходъ. И адвокатитѣтъ плаща 200 или 250 л. патентъ, и банкирнитѣтъ плаща толкова. Това не е никакъ справедливо, но не можемъ да влезѣмъ да прочетемъ паритѣ на банкирина; слѣдователно, задоволяванъ се съ една относителна справедливостъ, тѣй като единътъ и другитѣ работитѣ. Но по-справедливо е, които оставатъ по 10,000 л. наследство, да дадѣтъ налогъ по 50 лева, а които оставатъ по 100,000, да дадѣтъ по 500 лева. Най-послѣ, ако прѣдположимъ, че въ всѣко семейство, слѣдъ като умрѣ главата, остава му имущество 2—4,000 лева, ще даде, г-да прѣдставители, на държавата 10 лева. Ами че тамъ ще ходи чиновникъ, ако въ семейството има малолѣтни дѣца, за да се обезпечатъ тѣхнитѣ интереси. Нали трѣбва да се плаща на този човѣкъ?

Ний рѣшихме да имаме мирови сждилища, които да се грижатъ за малолѣтнитѣ, да съставляватъ описи на наследствата и пр.; държавата трѣбва да поиска 50—60 души допълнителни мирови сждии и всѣка година може да искате още, че не стигатъ; защото, щомъ въ една околия може да се случи да умрѣтъ въ едно и сжщо врѣме 5—6 лица, които иматъ и малолѣтни наследници — защото въ България имаме 551,000 домакинства и слѣдователно въ тия домакинства има както голѣми, тѣй и малки членове. Щомъ стане такъвъ случай, а мировитѣ сждии не може да отиде на всичкитѣ мѣста, то на едни мѣста се обезпечаватъ интереситѣ на малолѣтнитѣ, а на други пропадатъ. Тогасъ имате право да ни кажете: защо единъ да бжде удовлетворенъ, а други да бжде обиденъ? Въ такъвъ случай, ний ще ви отговоримъ, че нѣмаме толкозъ чиновници, колкото трѣбватъ споредъ работата. Ето защо, на мене се струва, че съ туй, което казахъ азъ и моитѣ другари, дойдохме да обяснимъ на Събранието, че съ тозъ законъ се създава единъ новъ приходъ на държавата. Може да бжде малко, както и каза г-нъ Тигоровъ, и ако вземемъ и $\frac{1}{2}\%$, пакъ нѣма да вземемъ споредъ неговата смѣтка и 100,000 лева приходъ; но ако махнемъ $\frac{1}{2}\%$ и когато, както казахъ, въ България има само 1,300,000 пезенени, тогасъ какво ще вземемъ? — Ще вземемъ 10,000 лева. Че то не струва толкозъ, колкото съ разноскванieto се мжчихме, ако прихода ще е само 10,000 лева. А ний се надѣваме не 500, но близо 800,000 лева и даже до милионъ да вземемъ, и колкото повече толкозъ по-добрѣ. Но щомъ махнете първата алинея и исклучите прямитѣ наследници да не плащатъ никакво мито, тогава бждете увѣрени, че тозъ законъ ще стане фиктивенъ.

Азъ казахъ и сега ще повтори, че, ако работата бѣше да биемъ на чувствата, мжчихме и ние да кажемъ нѣколко думи съ съззи ропение, че ходило дѣтето да насе шилетата, че ходила жената съ мжжа си на работа, че носила и дѣтето си на нивата и пр. Е какво да направимъ? Тагвазъ е нашата работа. Но фактъ е, че нивата е на бащата, и той има пълно право да я заложити и подари. Още неопровержимо е, че нашиятъ народъ и прѣзъ миналото владичество, когато

е прѣминувалъ имотътъ по наследство отъ ржка въ ржка, плащаль е по 5% итискаль параск, а сжщо плащаль е по $2\frac{1}{2}\%$, т. е. на гроша пара, за движимитѣ имущества.

Най-послѣ азъ ви казвамъ, че ако правителството се принуди да отгѣли този законопроектъ, ний имаме пълно право да се съобразимъ съ закона за тапигтѣ, и отъ вебкиго отъ васъ, щомъ стане нещастие да умрѣ баща му, ний имаме право да земежъ по 5% отъ наследството на основание на закона за тапигтѣ, и никой не ще може да възрази. Законътъ за тапигтѣ не е отгѣненъ, а сега го отгѣняваме и слѣдователно правимъ най-голямъ улеснение за тѣзи прями наследници, именно земледѣлческото население.

Подиръ това ще кажа, че отъ какъ е излѣзълъ законътъ за земигтѣ, отъ тогази тѣзи семейна община, за която пишатъ нѣкои отъ нашитѣ писатели и я наричатъ задруга и пр., тя не съществува вече. Щомъ се ожени момичето и умрѣ баща му, то казва на братъ си: баща ни остави 100 дюлюма земя, дай ми петдесетѣхъ, и ако братъ му не ще, то ходи при адвокатина. И тукъ г-да адвокатитѣ, които говориха да се махне първата алинея, сами ще се съгласятъ, че иматъ такива процеси по 10-20%. Повтарямъ, че семейната община или задругата, гдѣто я казватъ, се е развалила отъ тогасъ, отъ когато е издаденъ турскиятъ законъ за тапигтѣ. Развалила се е отъ когато единъ отъ членовѣтъ на семейството, щомъ умрѣ баща му, отива въ сѣдилището да иска дѣлъ. Подиръ, туй нѣщо, което бѣ осветено отъ закона за земигтѣ, осветихме го и ний съ закона за наследството, като дадохе право и на момичето и на момчето еднакво да наследѣватъ и слѣдователно, щомъ умрѣ главата на семейството, имуществото се раздѣли, а щомъ се раздѣли, то отива въ други ржцѣ и ето, че общината или задругата не съществува. Азъ съмъ ходилъ много изъ България, но кажете ми, гдѣ съществува тѣзи задруги, за които пишатъ Гесповъ и Цано Гинчевъ? Тѣхъ ги нѣма. Азъ можъ да ви покажа примѣри изъ Търновско, Еленско и околноститѣ, гдѣто населението е доста богато и многочисленно, че тамъ не само бащата, но и синътъ и дѣщерята иматъ особенни имущества. Отъ тамъ всѣка година излизатъ по 1000 момичета жьтварки, които на връщание донася всѣка отъ тѣхъ по 4-500 гроша и съ това сж се отгървали отъ тѣзи, които бѣхъ фансчии. По тозъ начинъ обогатиха селата въ Търновскій окржгъ като Лѣсковецъ, Драганово и пр. Причината е, че всѣки работи за себе си. Но ако нѣкой отъ синоветѣ умрѣ и баща му го наследѣ, тогава той не трѣбва да плати нищо споредъ васъ. Ами че ако не плати тозъ, който има, какъ ще плати тозъ, който нѣма и който има нужда отъ помощъ?

Заради това, като мисля, че туй, което исказахъ, е достатъчно да даде на г-да прѣдставителитѣ да разбержтъ, че трѣбва да се земе по нѣщо отъ тѣзи, които земжтъ наследство, било баща отъ синъ, било синъ отъ баща и че туй нѣщо е необходимо зарадъ да имаме приходи, мисля, че ще се приеме отъ Нар. Събрание това наше искание. Повече нѣма какво да ви кажа. (Гласове: Исчерпанъ е въпросътъ).

Прѣдсѣд.: Има записани още 12 души. Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори още? (Гласове: Не желаетъ). Който

желаетъ да се говори, да си вдигне ржката. (Двама вдигатъ). Значи, дебатитѣ се прѣкратяватъ. Послеже правителството не се съгласява съ измѣненето, което комиссията е направила, ще дамъ на гласуване членъ 3-й, както е прѣдставенъ въ законопроекта.

Думата има г-нъ М-ръ на Правосѣдието.

М-ръ Тончевъ: Да се приеме първата алинея, която е изсхвърлена отъ комиссията, а за всичкитѣ други измѣненя на комиссията азъ съмъ съгласенъ.

Прѣдсѣд.: Който не приема членъ 3-й съ поправкитѣ, които направи г-нъ М-рътъ на Правосѣдието, да стане на крака. (Меншество). Приема се. (Гласове: 5 минути отпускъ).

Давамъ 5 минути отпускъ.

(Слѣдъ отпускъ).

Прѣдсѣд.: (Звъни). Засѣданието се продължава. Г-нъ докладчикъ има думата.

Докл. И. Титоровъ: (Отъ трибуната четете):

„Чл. 4. Когато имота прѣимне върху двѣ лица, така щото едното получава голата собственостъ, а другото пожизненното ползувание, то пълний размѣръ на слѣдующето мито се плаща: $\frac{1}{4}$ отъ първото лице и $\frac{3}{4}$ отъ послѣдното.“

Г-да прѣдставители! Както виждате, комиссията и въ този членъ е направила едно измѣнение.

Въ законопроекта бѣше, че когато прѣминава имота върху двѣ лица и едното получава голата собственостъ, другото пожизненното ползувание, и двамата ще плащатъ митото по равна частъ; но комиссията измѣни размѣра на митото и намѣри, че по-справедливо е, щото лицето, което приема пожизненното ползувание, да плати повече — $\frac{3}{4}$ отъ митото — а лицето, което приема само голата собственостъ, да плати $\frac{1}{4}$. Защото, това подирното лице получава едно право, което има да се осмъществи много по-късно, едно право почти номинално.

Зарадъ туй, отъ името на комиссията, азъ моля Нар. Събрание да приеме този членъ, както се прѣдлага отъ комиссията безъ вебкакво друго измѣнение. Съ този членъ, както го прочетохъ, съгласенъ е и г-нъ М-ръ на Правосѣдието.

Прѣдсѣд.: Ще дамъ на вотирание чл. 4-й, както се прочете отъ г-на докладчика, съ редакциата, на който е съгласенъ и г-нъ М-ръ на Правосѣдието. Който не приема чл. 4-й, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. И. Титоровъ: (Чете):

„Чл. 5. Митото, опрѣдѣлено въ чл. 3-й, се взема на половина, когато наследникътъ е на възраст по-голяма отъ шестдесетъ години.“

И въ този членъ комиссията е направила нѣкои малки измѣненя за по-голяма ясность, и г-нъ М-ръ е съгласенъ съ тѣзи измѣненя на комиссията.

Прѣдсѣд.: Ако нѣма кой да говори, ще дамъ на гласуване. Който не приема чл. 5-й така, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. И. Титоровъ: (Чете):

„Чл. 6. Когато имотитѣ прѣминаватъ едновременно къмъ нѣколко лица, то митото се заплаща отъ всеко лице отдѣлно споредъ частта, която му се е паднала. Но наследственитѣ части, стойността на които не надминава сто лева се освобождаватъ отъ заплащане мито (чл. 2 п. 1).“

Този членъ е приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд. Ще се гласува. Който не приема чл. 6-й, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. И. Титоровъ: (Чете):

„Чл. 7. Въ съставѣтъ на цѣната на имотитѣ, отъ които се взема мито, влиза стойността, както на наличния имотъ, тъй и на вереснитѣ и спорнитѣ имоти. Но въ послѣдний случай взиманието на митото се отлага, до когато наследникътъ събере вереснитѣ или придобие собствеността на спорнитѣ имоти.“

И този членъ е приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд. Ще се гласува. Който не приема чл. 7-й така, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. И. Титоровъ: (Чете):

„П. За митото отъ имотитѣ, които прѣминаватъ по наследство.“

Чл. 8. При вземане на митото отъ стойността на наследството се исключаватъ слѣдующитѣ дължими сумми:

1) заплатата на служащитѣ и на работницитѣ, пенсиятъ, а така също възнаграждението за медицинската помощъ и за гледане въ врѣме на прѣдемирната болѣсть на лицето, което е оставило наследството;

2) разпоскиѣ за погрѣбението на това лице;

3) правителственитѣ и общинскитѣ данъци;

4) дълговетѣ, обезпечени съ ипотека;

5) дълговетѣ, които се удостоверяватъ съ търговскитѣ книги, държани съгласно търговскій законъ; и

6) дълговетѣ по мѣнителници, записи на заповѣди и други обязательства на лицето, което е оставило наследството“.

Г-да прѣдставители! Този членъ 8-й се прие съ нѣкои измѣнения, и то въ 5-та алинея споредъ проекта, или 6-та алинея споредъ настоящия законъ.

Алинеитѣ: 1, 2, 3 и 4 се приеха безъ измѣнение. 6-та алинея се прие безъ измѣнение, като 5-та алинея. А въ алинеята, която сега става 6, и която бѣше 5 по законопроекта, думитѣ, които бѣха турнати къмъ втората половина на тази алинея, и които сж слѣдующитѣ: „Дълговетѣ по обязательства въ полза на лицето, което получава наследството, се исключаватъ само тогава, когато документитѣ сж извършени по установеній за това редъ и то най-малко три мѣсеци до откриванieto на наследството; а дълговетѣ по документи, които не сж извършени по установеній редъ, а така също и тѣзи, които се удостоверяватъ съ признането на умрѣли, направено въ завѣщанието му, не подлѣжатъ на исключаване“. Тѣзи думи, г-да прѣдставители, се заличиха отъ този членъ на настоящия законъ.

Причинитѣ, за да се махне тѣзи втора половина отъ въпросната алинея, причини, които е имала комиссията прѣдъ видъ, когато е унищожила тѣзи частъ отъ алинеята, сж слѣдующитѣ.

Трѣбва да се взематъ въ внимание, споредъ мнѣнието на комиссията, всички доказателства, и не само тѣзи, които сж извършени по установеній отъ закона редъ, като дълговетѣ, обезпечени по ипотека, по мѣнителници, и записи на заповѣди, трѣбва да се взематъ още и домашнитѣ расписки, както и писаното въ частний тефтеръ на лицето, което е умрѣло и оставило наследството.

Това нѣщо комиссията прѣдвидѣ за това, защото сами съдилищата, на основание закона за гражданското съдопроизводство, зиматъ въ внимание, даватъ сила на такява домашни доказателства. Зарадъ туй и комиссията иска да придаде сила на тѣзи доказателства, така щото, ако на тѣзи доказателства се основаватъ, ако лицето, което е оставило наследството, дължи нѣкому отъ наследниците, да не бжде обрѣмено съ нѣкои мита.

Зарадъ туй, азъ моля Нар. Събрание да приеме този чл. 8-й съ измѣненията, които комиссията е ввела, и както го прочетохъ, на което е съгласенъ и г-нъ М-ръ.

Прѣдсѣд. Ще се гласува. Който не приема чл. 8-й съ редакцията на който е съгласенъ и г-нъ М-ръ на Правосъдieto, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. И. Титоровъ: (Чете):

„Чл. 9. Когато сж направени завѣти на нѣкои лица, то наследниците, ако завѣтитѣ надминаватъ сто лева, заплащатъ цѣлото мито, което се пада отъ наследството, и иматъ право да си удържатъ отъ завѣтницитѣ онъзи частъ отъ митото, която се пада на завѣтътъ (чл. 148 отъ закона за наследството).“

Комиссията е приела този членъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд. Ще се гласува. Който не приема чл. 9-й, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. И. Титоровъ: (Чете):

„Чл. 10. Когато слѣдъ заплащане митото, наследствении имотъ се присъди не на онова лице, което е внесло слѣдующото отъ него мито, или пъкъ когато бждатъ признати за наследници на наследствении имотъ и други лица, то въ първий случай цѣлата заплатена сума, а въ вторий излишно заплатената, се повръща отъ държавното съкровище по принадлежностъ.“

„Държавното съкровище е длъжно да повърне митото на основание рѣшението, съ което имота е присъденъ на друго лице или сж припознати и други наследници.“

Въ този членъ, г-да прѣдставители, както виждате, има прибавени на края думитѣ: „отъ държавното съкровище“, за да може да става извѣстно, че тѣзи пари се повръщатъ именно отъ държавното съкровище.

Подиръ това допълнение има прибавена отъ комиссията една нова алинея къмъ този членъ, споредъ както

я прочетохъ. Тази алинея се прибави, за да бжде ясно, че държавното съкровище е длъжно да повърне митото на основание рѣшението, съ което имота е присъденъ на друго лице, или сж припознати други наследници, а не да се завежда новъ искъ, съ който да се доказва, че шартътъ трѣбва да се върнатъ отъ хазната на основание на това рѣшение, но съ самото това рѣшение да може да се зематъ тѣзи пари.

Тѣзи алинея е приета главно за това, за да бжде ясно, че нѣма да става втори искъ, но съ самото това рѣшение могатъ да се повърнатъ митата. Съ това измѣнение и допълнение е съгласенъ и г-нъ М-ръ на Правосъдието.

Прѣдседъ: Ще се гласува. Който не приема чл. 10 съ измѣнението и допълнението, направени отъ комиссията, на което е съгласенъ и г-нъ М-ръ на Правосъдието, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл. И. Титоровъ: (Чете):

„Чл. 11. Просбитъ за повърщане неправилно заплашеното мито се подаватъ на надлъжния окръженъ управителъ въ течението на три години отъ встъпването въ законна сила на сѣдебното рѣшение, на основание на което се иска това повърщане.

Слѣдъ този срокъ просби за повърщане митото не се приематъ.“

Въ този членъ, г-да прѣдставители, е прибавено само за по-голъма ясностъ, че прошенията трѣбва да се подаватъ на надлъжний Окръженъ Управителъ, нѣщо, което го нѣмаше въ законо-проекта, и не се знаѣше кому трѣбваше да се подаватъ. Подиръ туй, думата въ този сжщий членъ „поставление“ е замѣнена съ думата „рѣшение“. Тѣзи измѣнения, направени отъ комиссията, сж именно за въ полза на самия законо-проектъ, за неговата по-голъма ясностъ.

Прѣдседъ: Ще се гласува. Който не приема чл. 11 съ измѣненията направени отъ комиссията, така, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл. И. Титоровъ: (Чете):

„III. За митото отъ имотитѣ, които прѣминаватъ отъ едно лице къмъ друго по дарение или по другъ безвъзмезденъ начинъ.“

Чл. 12-й на законо-проекта се отхвърли отъ комиссията, защото, сжщото, за което говори този членъ, е прѣдвидено въ чл. 8-й, който се прие отъ Нар. Събрание.

Чл. 13. Отъ законо-проекта, който сега става чл. 12 на закона, гласи: (чете):

„Чл. 12. Не се взима мито отъ обикновенитѣ подаръци, които се праватъ по случай на бракъ и при други обичаи. Въ това число обаче не влиза подаряването на недвижими имоти или капиталъ, суммата на който надмива 500 лева.“

Въ този членъ, г-да прѣдставители, както видите, комиссията е направила едно допълнение, като е прибавила, че ще се взема мито отъ капиталъ, суммата на който надми-

пува 500 лева. А за другитѣ — за недвижимитѣ имоти — си остава онова распореджание, което е въ пунктъ 1-й отъ чл. 2 на закона, гдѣто е казано, че се освобождаватъ онѣзи подарени недвижими имоти, стойността на които не надмива 100 лева.

Комиссията намѣри за добръ, че, когато се отнася за капиталъ, то тѣ не трѣбва да се освобождаватъ, щомъ надмиватъ 500 лева.

Съ тѣзи измѣнения и допълнения комиссията прѣдлага този членъ да се приеме отъ Нар. Събрание.

Прѣдседъ: Г-нъ М-ръ на Правосъдието съгласенъ ли е съ това измѣнение?

М-ръ Д. Тончовъ: Съгласенъ съмъ.

Прѣдседъ: Ще се гласува. Който не приема чл. 12 така, както се прочете и съ редакцията на който г-нъ М-ръ на Правосъдието е съгласенъ, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл. И. Титоровъ: Чл. 14 отъ законо-проекта, който става чл. 13 на закона гласи: (Чете):

„Чл. 13. Унищожението на дарственния актъ, а сжщо и повърщането на дара не даватъ право за обратното получаване на заплашеното мито. Последното се повръща само въ такъвъ случай, когато надаренний не приеме направения му даръ.“

Този членъ е приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдседъ: Ще се гласува. Който не приема чл. 13 така, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл. И. Титоровъ: Слѣдъ този членъ слѣдва IV глава, особенни распореджания. Чл. 15 отъ Законопроекта, който става чл. 14-й на закона, се приема въ слѣдующата форма: (Чете):

„IV. Особенни распореджания.

Чл. 14. Веѣко лице, което получава имотъ, по прѣдвиденитѣ въ чл. 1 отъ настоящий законъ способности, е длъжно да заяви на надлъжното общинско управление за получаването на имота въ течение на шестъ мѣсеци отъ денътъ на приемането му по установенъ за това отъ закона за наследството редъ.

За проущането на този срокъ или за укриване имотъ, отъ който се взима мито, виновний се глобява по десетъ на сто отъ укритото мито.“

Г-да прѣдставители! Първото допълнение, което се направи на този членъ отъ комиссията, е това, че заявлението трѣбва да се подаватъ на мѣстното Общинско Управление. Това нѣщо се направи, първо за да има въ закона опрѣдѣлено учреждение, къмъ което трѣбва да се правятъ и подаватъ подобни заявления, и второ, това учреждение, да бжде колкото е възможно по-близо до онзи, който ще подава това заявление и зарадъ туй се избра мѣстното Общинско Управление, като се имаше прѣдъ видъ, че споредъ чл. 17 на закона, или чл. 18-й на законопроекта, ще се изработи единъ особенъ правилникъ, който ще разясни и развие изпълнението и приспособлението на този законъ и въ този пра-

вилникъ ще се прѣдвиди учреждението, на което ще се подава прощението, както и по нататъшното дѣйствиe, което ще стане съ туй прошение. Но, за да бѣде ясно, кому трѣбва да се подаватъ тѣзи прошения, комиссията намѣри за добръ, че трѣбва да се прѣдвиди това въ самия законъ, и че трѣбва да бѣде надлѣжното мѣстно Общинско Управление.

Подиръ туй, относително глобата, на която трѣбва да подлѣжтъ онѣзи, които укриятъ имотъ, който подлѣжи на мито споредъ този законъ — споредъ законопроекта бѣше да се глобява съ 1 на % и пр., ако единъ човѣкъ бѣше длъженъ да внесе 100 лева като глоба, ще плати само 1 левъ, — комиссията намѣри, че това е малко, и тури 10 на стотъ да плати, като го укрие, сирѣчь, ако е укрилъ 100 лева, да плати едно наказание поне отъ 10 лева.

Комиссията моли Народното Събрание да приеме този членъ съ тѣзи измѣнения. Г-нъ М-ръ е съгласенъ съ туй измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема чл. 14-й съ измѣненията, направени отъ комиссията, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл. И. Титоровъ: Членъ 16-й отъ законопроекта, който става чл. 15-й, се прие въ слѣдующата форма: (Чете):

„Чл. 15. Възбужданието на всеѣкакъвъ видъ дѣла, по нарушения постановленията на настоящия законъ, се ограничава съ двѣ годишна давностъ.“

Г-да прѣдставители! Тукъ комиссията е направила пакъ едно измѣнение. Въ законопроекта бѣше прѣдвидено *пять годишна* давностъ, въ врѣме на която да се възбуждатъ таквизъ дѣла. Комиссията, обаче, намѣри, че този срокъ на давността е твърдѣ голѣмъ и *двѣ годишна* давностъ е достатъчна. Сирѣчь, ако единъ човѣкъ укрие митото на единъ имотъ, ако до двѣ години не го открие властѣта и не го даде на съдъ, за да се глоби, подиръ това врѣме да не може да бѣде тогленъ повече на съдъ да се глобява.

Комиссията прѣдлага това на Народното Събрание да го приеме.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема чл. 15-й така както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл. И. Титоровъ: Членъ 17-й отъ законопроекта, г-да прѣдставители, се отхвърли. Този членъ гласѣше, че книгата, които подаватъ наследниците за изпълнение постановленията на настоящия законъ, се облѣватъ съ гербова марка отъ 50 стот. Комиссията отхвърли този членъ и остави да се разумѣва, че всеѣкви заявления, които ще се подаватъ по настоящия законъ, ще подлѣжтъ на облѣване съ марки споредъ правилата, изложени въ закона за гербовия сборъ. Така да се разумѣва.

Подиръ туй се прие отъ комиссията слѣдующия новъ членъ 16-й, който гласи: (Чете):

„Чл. 16. Споревѣтъ, възникнали по изпълнението на настоящия законъ, се разрѣшаватъ отъ надлѣжнитѣ сѣдилища.“

Този новъ членъ, г-да прѣдставители, се прие заради туй, защото, както ви е извѣстно, въ чл. 18-й отъ законопроекта бѣше казано, че реда за разрѣшение на възникналитѣ по

това събирание спорове, ще се опрѣдѣля отъ особенъ правилникъ. Излиза пѣкакъ си, че всички таквизъ спорове по този законъ ще бѣждатъ разрѣшавани по административенъ редъ.

Комиссията не се съгласи съ таковато едно възрѣние на г-на М-ра на Правосъднето, изложено въ неговия законопроектъ, и за това рѣши да постанови единъ новъ членъ, съ силата на който всички спорове, които би възникнали по изпълнението на този законъ, да ги разрѣшаватъ надлѣжнитѣ сѣдилища споредъ своята компетентностъ. Когато спора е въ кръга на компетентността на Мировия Сѣдия, споредъ каквото се укаже суммата, да се разрѣша отъ Мировия Сѣдия, отъ Окржжния Сѣдъ и т. н.

Зарадъ туй, комиссията моли Народното Събрание да приеме този членъ 16-й така, както е приетъ отъ нея.

Прѣдсѣд.: Понеже никой не иска думата, ще дамъ на вотирание. Който не приема чл. 16-й, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл. И. Титоровъ: Чл. 18-й отъ законопроекта, който става чл. 17-й на закона, се прие въ слѣдующата редакция: (Чете):

„Чл. 17. Редѣтъ за събиранието митото, установено отъ настоящия законъ, ще се опрѣдѣли съ особенъ правилникъ изработенъ отъ Министра на Финанситѣ въ съгласие съ Министра на Правосъднето.“

Въ този членъ, както е извѣстно на г-да прѣдставителитѣ, се направиха измѣнения само въ туй отношение, че споровѣтъ ще се рѣшаватъ отъ сѣдилищата, а не отъ распоряжданията, които ще се внесѣтъ въ правилника, който специално ще се издаде за реда, по който ще се събира митото.

М-ръ Ст. Стамболовъ: Къмъ това измѣнение на комиссията трѣбва да се пригурятъ още нѣкои думи и да стане члена тѣй: „Рѣдѣтъ за събиранието митото и глобитѣ, установени отъ настоящия законъ, ще се опрѣдѣли отъ особенъ правилникъ“ и прочее.

Защото, по-напрѣдъ като се турна, че всеѣки споръ ще се разглежда въ сѣдилището, ще излѣзе работата тѣй: Нѣкой скрилъ наследството, трѣба да плати 10 лева споредъ процента на наследения имотъ. 10 лева се зиматъ безъ да ходи въ сѣдилището, по понеже е скрилъ, и глоба 1 левъ трѣбва да плати споредъ както се измѣни чл. 15-й отъ законопроекта. Тогазъ, за единъ левъ трѣбва да ходи въ сѣдилището.

Заради туй трѣбва да се каже: „Рѣдѣтъ за събиранието митото и глобитѣ, установени отъ настоящия законъ, ще се опрѣдѣли отъ особенъ правилникъ“. . . . Т. е. да се събиратъ по административенъ начинъ.

Докл. И. Титоровъ: Азъ се съгласявамъ съ прѣдложението на г-на М-ра Прѣзидента.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема чл. 17-й, както го е приела комиссията, и съ поправката на г-на М-ра Прѣдсѣдателя, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл. И. Титоровъ: Чл. 19-й на законопроекта, който става чл. 18-й на закона гласи: (Чете):

„Чл. 18 настоящия законъ отмѣнява чл. 104 отъ закона за нотариуситѣ“.

Този членъ е приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Понеже никой не иска думата, ще дамъ на вотирание. Който не приема чл. 18-й, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Кога желае Нар. Събрание да стане третото четение на настоящия законъ? (Гласове: Въ идущото засѣдание).

Г-да прѣдставители, часа още не е 6, и има още нѣщо за разглеждане.

Съобщавамъ на Нар. Събрание, че г-нъ Прѣдсѣдателя е разрѣшилъ осемъ дневенъ отпускъ на Чирпанския народенъ прѣдставитель г-нъ Иванъ Янковъ, който захваща отъ днесъ.

Тѣй сжщо е разрѣшенъ осемъ дневенъ отпускъ на Х.-Елеский народенъ прѣдставитель г-на Ивана Митовъ.

Има постжило отъ Финансовото М-рство бюджето-проектъ за расходитѣ на М-рството на Вътрѣшнитѣ Дѣла.

Отъ сжщото М-рство на Финанситѣ е постжилъ законопроектъ за свърхсмѣтенъ кредитъ отъ 84.000 лева.

Отъ сжщото М-рство е постжило прѣдложение за опрощаване на 23.000 лева.

Сжщото М-рство е внесло законопроектъ за гербовий сборъ и законопроектъ за окончателното сключване на бюджета за финансовата 1886 год.

Всички тѣзи законопроекти и прѣдложение сж вече раздадени на г-да прѣдставителитѣ и се поставятъ на първо четение въ дневния редъ за идущото засѣдание.

Има ли нѣкой отъ г-да прѣдставителитѣ да желае да постави нѣщо за дневенъ редъ? (Никой не иска думата).

Засѣданието се затваря.

(Край въ 5 часа и 30 минути слѣдъ пладнѣ).

Прѣдсѣдатель: П. Славковъ.

Подпрѣдсѣдатели: { Д. Петковъ.
Ив. Антоновъ.

Секретари: { Ив. Халачовъ.
Зах. Градинаровъ.
Я. Д. Матакиевъ.
Д-ръ Стояновичъ.
Д-ръ Сарживановъ.
Георги Пеневъ.
М. Милевъ.
Хр. Лѣнарски.

Секретари: { Я. Руселиевъ.
Хр. Благоевъ.
Якимъ Попповъ.
Ив. Бешевлиевъ.
Нифаловъ.
И. Титоровъ.
Ст. Х. Калчевъ.
Н. Костовичъ.

Ревизоръ на Стенографическото Бюро при Нар. Събрание: Д. Новевъ.